

Świętokrzyskie

TOP

Atrakcje / Attractions

NATURE MONUMENTS MUSEUMS HISTORIC SMALL TOWNS CASTLES ATRAKCJE DLA DZIECI PALACES NATURE RESERVES ENTERTAINMENT RESERVOIRS

KIELCE - REZERWAT KADZIELNA
KIELCE - KADZIELNA RESERVE

BAŁTÓW KOMPLEKS TURYSTYCZNY
BAŁTÓW TOURIST COMPLEX

ARS OLD CAR - MUZEUM MOTORYZACJI W WOLICY KOŁO CHĘCIN
/ ARS OLD CAR AUTOMOTIVE MUSEUM IN WOILCA NEAR CHĘCINY

ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEŹDZIE
KRZYŻTOPÓR CASTLE IN UJAZD

ZWIĘCZYNIĘC BAŁTOWSKI
ZOO IN BAŁTÓW

MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI, EKOMUZEUM IM. J. PAZDURA
MUSEUM OF NATURAL HISTORY AND TECHNOLOGY - JAN PAZDURA ECOMUSEUM

Świętokrzyskie TOP Atrakcje

- **Bałtowski Kompleks Turystyczny** – tu nie tylko przeniesiesz się do świata dinozaurów, ale przeżyjesz również niezapomnianą przygodę w parku rozrywki.
- **Busko – Zdrój** – tu odnajdziesz relaks i wypoczynek oraz cenne dla zdrowia i urody unikalne właściwości wód leczniczych.
- **ARS OLD CAR – Muzeum Motoryzacji w Wolicy koło Chęciny** – tu zobaczysz kultowy samochód Citroen 2CV znany z filmu „Żandarm z Saint Tropez”.
- **Park Rozrywki i Miniatur Sabat Krajno** – tu w ten sam dzień zwiedzisz 6 kontynentów oraz zjedziesz na nartach przy pięknie oświetlonej wieży Eiffala
- **Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach** – tu zobaczysz jedyny w Europie zachowany w całości zakład wielkopiecowy z XIX wieku, unikatową kolekcję samochodów marki STAR oraz wystawę paleontologiczną.
- **Muzeum Historyczno-Archeologiczne w Ostrowcu Świętokrzyskim** – tu poznasz nie tylko dzieje ziemi ostrowieckiej, ale także przemierzysz Krzemionkowskie podziemia będące jedynym takim obiektem na świecie otwartym dla odwiedzających (**obiekt na liście UNESCO**).
- **Europejskie Centrum Bajki w Pacanowie** – tu spotkasz się z Koziołkiem Matołkiem i bajkowymi wróżkami.
- **Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie** – tu poznasz skomplikowany proces wyrobu porcelany uczestnicząc w warsztatach ceramicznych.
- **Centrum Nauki Leonardo da Vinci w Podzamczu** – tu poznasz tajemnice nauki świetnie się przy tym bawiąc.
- **Zamek Krzyżtopór w Ujeździe** – będziesz podziwiać monumentalne ruiny zamku – największej rezydencji pałacowej w Europie do czasu wybudowania Wersalu.
- **Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej** – tu cofniesz się w czasie o kilka stuleci, odwiedzając między innymi tkaczkę, zielarkę, kowala i szewca.
- **Sandomierz** – tu z pewnością spędzisz cały dzień odwiedzając wąwoz Królowej Jadwigi, Zamek Królewski, Park Piszczele, i piękny rynek. Udasz się w rejs statkiem po Wiśle, poczujesz unoszący się w powietrzu zapach róż z Gór Pieprzowych, a może nawet spotkasz jadącego na rowerze Ojca Mateusza?
- **Muzeum im. Orła Białego w Skarżysku-Kamiennej** – tu zobaczysz eksponaty z II wojny światowej i okresu PRL oraz wyposażenie i umundurowanie żołnierzy Wojska Polskiego z okresu kampanii wrześniowej.
- **Opatów** – tu zakupisz tradycyjne Krówki Opatowskie, skosztujesz gęsiny, zde gustujesz lokalne wino i zobaczysz polską perłę architektury romańskiej.
- **Szydłów** – tu zasmakujesz szydłowskiej śliwki i zwiedzisz miasteczko ukryte za średniowiecznymi, kamiennymi murami.
- **Targi Kielce** – tu zaczerpniesz inspiracji, by wreszcie zrealizować swoje wielkie biznesowe plany.
- **Świętokrzyski Zakład POLREGIO w Kielcach** – zapewnią komfortową podróż turystom po regionie Świętokrzyskim nowoczesną koleją ze zmodernizowanym taborem.

Świętokrzyskie TOP Attractions

- **Bałtów Tourist Complex** – here you will not only be transported to the world of dinosaurs, but also experience an unforgettable adventure in an amusement park.
- **Busko – Zdrój** – here you can find relaxation as well as medicinal waters with unique health and beauty properties.
- **ARS OLD CAR Automotive Museum in Wolica, near Chęciny** – here you can see the iconic Citroën 2CV, known from the film - Le gendarme de Saint-Tropez.
- **Sabat Krajno Amusement and Miniature Park** – here you can visit 6 continents in one day and go downhill skiing by a beautifully illuminated Eiffel Tower.
- **Museum of Nature and Technology in Starachowice** – here you can see Europe's only 19th century blast furnace complex preserved in its entirety, a unique collection of STAR lorries and a palaeontology exhibition.
- **Historical and Archaeological Museum in Ostrowiec Świętokrzyski** – there you can learn not only the history of the Ostrowiec land, but also explore the underground tourist route in Krzemionki, which is the only Neolithic mine in the world open to visitors (**UNESCO heritage site**).
- **European Fairy Tale Centre in Pacanów** – here you will meet Koziołek Matołek (Matołek the Billy-Goat, who wanted to find Pacanów, thinking that shoes for goats were made in this town) and the fairies godmothers.
- **Experience Museum of Porcelain in Ćmielów** – here you will learn more about the complex porcelain production process by participating in a porcelain workshop.
- **Leonardo da Vinci Science Centre in Podzamcze Chęcińskie** – here you will discover the secrets of science and have a great time.
- **Krzyżtopór Castle in Ujazd** – you will admire monumental ruins of the castle – which was the biggest palace mansion in Europe until the construction of the Palace of Versailles.
- **Medieval Settlement in Huta Szklana** – here you will go back a few centuries in time, paying a visit to a number of craftspeople, including a weaver, a herbalist, a blacksmith and a shoemaker.
- **Sandomierz** – you will certainly spend the whole day here, visiting Queen Jadwiga's Ravine, the Royal Castle, Piszczele Park and the beautiful market square. You will take a cruise down the Vistula, smell the scent of roses from the Pepper Mountains wafting through the air, or maybe even meet Father Mateusz riding a bike?
- **White Eagle Museum in Skarżysko-Kamienna** – here you will see exhibits from World War II and the equipment and armament of soldiers of the Polish Army from the period of the September Campaign.
- **Opatów** – here you can try the traditional Krówka fudge, taste goose, sip local wine and see the Polish pearl of Romanesque architecture.
- **Szydłów** – here you can taste the yummy Szydłów plum and explore a town hidden behind Medieval stone walls.
- **Kielce Trade Fairs** – here you will find inspirations to fulfil your great business plans at last.
- **Świętokrzyskie POLREGIO trains in Kielce** – provide convenient and comfortable rail connections for tourists in the Świętokrzyskie region with a modernised rolling stock.

- zabytkowy kościół
historic church
- muzeum
museum
- zamek / pałac / dwór
castle / palace / mansion
- pamiątki kultury żydowskiej
Jewish-related places
- atrakcje dla dzieci
attractions for children
- uzdrowiska
spa towns
- stoki narciarskie
ski slopes

Wydawca i tekst / Published and text by:
Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego
The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region
ul. Sienkiewicza 78, I/p/2, 25-501 Kielce
tel. +48 361 80 57, www.rot.swietokrzyskie.travel

Fotografie / Photographs:
A. Borys, A. M. Bielecka, G. Chorążek, A. Drzewiecka, Sz. Paulak, K. Pęczalski, S. Rakowski, A. Śmiątek,
A. Góra Klauzińska, A. Benicewicz Miazga, D. Łukasik, I. Kapusta, P. Kołkowski, . Podszwa, Ł. Zarzycki,
Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Świętokrzyskiego oraz członkowie organizacji
i podmioty zamieszczone w katalogu / The Regional Tourism Organization of Świętokrzyskie Region
and members of the organization and individual subjects featured in the catalogue

Tłumaczenia / Translations:
Translation Street, www.translationstreet.pl

Skład i opracowanie / Composition and design:
Mediaflocka Kielce, ul. Warszawska 191B, 25-551 Kielce
tel. +48 515 062 077, e-mail: medianocka@gmail.com

Regionalne Centrum Informacji Turystycznej w Kielcach
Regional Tourist Information Centre in Kielce
ul Sienkiewicza 29 (Plac Artystów), Kielce
+ 48 41 348 00 60, informacja@swietokrzyskie.travel

Kielce

WZGÓRZE ZAMKOWE

W budynkach zajmowanych obecnie przez instytucje Wzgórza Zamkowego od 1826 roku do lat 70. XX wieku funkcjonowało więzienie. Dziś o historii tych obiektów przypomina Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej – miejsce stałej, interaktywnej ekspozycji historycznej. Ośrodek to także przestrzeń do edukacji, wychowania obywatelskiego, dyskusji i definiowania polskiego patriotyzmu. Druga instytucja to Instytut Dizajnu – nowoczesny ośrodek wzornictwa, który poprzez własne działania twórcze oraz współpracę z innymi ośrodkami designu kształtuje wrażliwość artystyczną artystów, mieszkańców i turystów.

CASTLE HILL

The buildings that are currently occupied by the Castle Hill institutions were used as a prison from 1826 till the 1970s. Today, the history of these buildings is recalled by the Centre for Patriotic and Civic Thought, the site of a permanent interactive historical exhibition. The Centre also provides space for education (including citizenship education), discussion and the definition of Polish patriotism. The second institution is the Institute of Design Kielce – a modern design centre that shapes the artistic sensitivity of artists, inhabitants and tourists through its own creative activity and co-operation with other design centres.

Wzgórze Zamkowe / Castle Hill
ul. Zamkowa 3, 25-009 Kielce
tel. +48 41 367 68 01 w. 101
www.wzgorzezamkowe.com

DAWNY PAŁAC BISKUPÓW KRAKOWSKICH

FORMER PALACE OF THE KRAKÓW BISHOPS

Pałac, należący niegdyś do biskupów krakowskich, ufundowany w latach 1637-1644, jest obecnie siedzibą Muzeum Narodowego w Kielcach. To najlepiej zachowany obiekt architektoniczny w Polsce z czasów dynastii Wazów. W salach na piętrze zachowały się oryginalne wnętrza, stropy ramowe, malowidła na stropach i fryzy malowane na ścianach. Na tyłach rezydencji odtworzono ogród włoski z XVII-wiecznym układem kwadratowym. Muzeum posiada ekspozycje stałe: zabytkowe wnętrza z XVII i XVIII wieku, Dawne uzbrojenie europejskie i wschodnie, Sanktuarium Marszałka Józefa Piłsudskiego, Galerię malarstwa polskiego i europejskiej sztuki zdobniczej z płótnami m.in. Kossaka, Brandta, Chelmońskiego i Malczewskiego.

Founded in the years 1637-1644 and formerly owned by the Kraków bishops, the palace is home to the National Museum in Kielce today. It is the best preserved architectural gem in Poland from the times of the Vasa dynasty. Original interiors, beam ceilings, paintings on ceilings and friezes painted on walls were preserved in rooms on the first floor. An Italian garden with a 17th-century square arrangement was recreated at the back of the mansion. The museum has a number of permanent exhibitions: Historic interiors from the 17th and 18th century, Former European and Eastern armaments, the Shrine of Marshal Józef Piłsudski, a Gallery of Polish painting and decorative art with masterpieces by Kossak, Brandt, Chelmoński, Malczewski and other painters.

Muzeum Narodowe / National Museum
pl. Zamkowy 1, 25-010 Kielce
tel. +48 41 344 23 18, + 48 41 344 40 14
www.mnki.pl

BAZYLIKA KATEDRALNA

W 1171 roku biskup Gedeon ufundował na Wzgórzu Zamkowym kolegiatę pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Po licznych przebudowach i rozbudowach kościół przyjął wygląd wczesnobarokowej, trójnawowej bazyliki. We wnętrzu warto zwrócić uwagę na gotycki tryptyk zwany łagiewnickim, przedstawiający koronację Matki Bożej oraz postacie świętych Wojciecha i Stanisława. Interesująca jest galenowa płaskorzeźba Marii Panny oraz barokowy ołtarz główny według projektu Fontany. We wnętrzu bazyliki znajduje się również słynący łaskami obraz Matki Boskiej łaskawej Kieleckiej z Dzieciątkiem.

CATHEDRAL BASILICA

In 1171, bishop Gedeon founded a collegiate church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary on Castle Hill. After numerous alterations and expansions, the church eventually acquired its present-day shape of an early Baroque, three-nave basilica. Its interiors feature, among others, a Gothic triptych (called łagiewnicki) representing the coronation of Our Lady and the figures of St Adalbert and St Stanislaus. Also worth seeing are a bas-relief of the Virgin Mary made of galena and the Baroque main altarpiece designed by Jakub Fontana. There is also a highly venerated picture of Our Lady of Grace with the Holy Infant.

Katedra pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny / Cathedral of the Assumption of the Blessed Virgin Mary
pl. Marii Panny 3, 25-013 Kielce
tel. + 48 41 344 63 07
www.kielcekatadra.pl

KIELECKIE CENTRUM KULTURY

Kieleckie Centrum Kultury to instytucja, mająca na swoim koncie wiele spektakularnych koncertów, oper, musicali i spektakli teatralnych. Jest organizatorem wielu przedsięwzięć o zasięgu ponadregionalnym oraz międzynarodowym. Każdego roku organizuje kilkaset wydarzeń artystycznych, w tym również przedsięwzięcia cykliczne. I tak od wielu lat z dużym sukcesem w Centrum organizowany jest Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Sakralnej Anima Mundi, Międzynarodowy Konkurs dla Projektantów i Entuzjastów Mody Off Fashion, Festiwal Form Dokumentalnych NURT czy też Festiwal Jazzowy Memorial to Miles.

KIELCE CULTURE CENTRE

The Kielce Culture Centre is an institution where many spectacular music concerts, operas, musicals and theatrical performances have been held. It has organised many projects on a supraregional and international scale. A few hundred artistic events, including cyclic projects, are held there every year. The highly successful events that have been organised in the Centre for years include the International Organ and Sacred Music Festival Anima Mundi, the International Competition for Fashion Designers and Enthusiasts Off Fashion, the Documentary Film Festival NURT, or the Memorial to Miles Jazz Festival.

Kieleckie Centrum Kultury / Kielce Culture Centre
pl. Moniuszki 2 b, 25-334 Kielce
tel. +48 41 36 76 711 lub 722, www.kck.com.pl

FILHARMONIA ŚWIĘTOKRZYSKA

Filharmonia Świętokrzyska im. Oskara Kolberga to jedyna tego typu placówka w całym regionie świętokrzyskim. Jest głównym organizatorem koncertów symfonicznych, kameralnych, recitali oraz innych form prezentacji utworów muzycznych. Propaguje polską i zagraniczną twórczość muzyczną, prezentuje dorobek kompozytorów klasycznych oraz artystów współczesnych, których sztuki wcześniej były niewykonywane lub były wykonywane bardzo rzadko, patronuje amatorskiemu ruchowi muzycznemu oraz uczestniczy w edukacji muzycznej dzieci i młodzieży poprzez koncerty i audycje muzyczne, odbywające się w szkołach.

ŚWIĘTOKRZYSKA PHILHARMONIC

The Oskar Kolberg Świętokrzyska Philharmonic is the only institution of this kind in the Świętokrzyski Region. It is the main organiser of symphony and chamber music concerts, recitals and other forms of presentation of musical works. The Philharmonic promotes Polish and foreign musical works, presents the output of classical composers and contemporary artists whose works have rarely or never been performed so far, acts as a patron of amateur music activity and participates in the musical education of children and young people through concerts and music programmes held in schools.

Filharmonia Świętokrzyska im. O. Kolberga /
Oskar Kolberg Świętokrzyska Philharmonic
ul. Żeromskiego 12, 25-369 Kielce
tel. +48 41 368 11 40, +48 41 365 54 83 (kasa biletowa)
www.filharmonia.kielce.pl

KARCZÓWKA

Karczówka to malownicze wzgórze, na szczycie którego znajduje się piękny pobernardyński klasztor z XVII wieku. Wewnątrz świątyni na szczególną uwagę zasługuje kaplica św. Barbary z interesującą barokową rzeźbą patronki górników w ołtarzu, wykonaną w 1664 roku z bryły galeny, czyli rudy ołowiu, wydobytej nieopodal Karczówki.

Karczówka is a picturesque hill topped with a beautiful former Bernardine monastery dating back to the 17th century. Inside the monastery, it is particularly worth seeing St Barbara's Chapel with an interesting Baroque sculpture representing the patroness of miners. It was hewn out of a lump of galena (lead ore) extracted near Karczówka.

Klasztor na Karczówce / Monastery on Karczówka
ul. Karczówka Klasztor 1, 25-602 Kielce
tel. +48 41 243 61 03, kom. 882 101 217
www.karczowka.com

OGRÓD BOTANICZNY W KIELCACH

Ogród Botaniczny w Kielcach położony na stoku Karczówki to prawdziwa enklawa zieleni w centrum miasta. Znajduje się tutaj wiele interesujących gatunków roślin ze szczególnym uwzględnieniem gatunków charakterystycznych dla regionu świętokrzyskiego. Z wyższych partii Ogrodu rozciąga się panorama na miasto i pobliskie pasma Gór Świętokrzyskich. Podczas spaceru zadbanymi alejkami zobaczymy m. in. bogatą kolekcję róż, wrzosowisko, kolekcję różaneczników i azalii oraz liczne inne kolekcje roślin ozdobnych. Na uwagę zasługuje także rozległy i bardzo interesujący Dział Roślin Użytkowych, gdzie spotkamy kolekcję roślin przyprawowych i leczniczych, czy kolekcję roślin sadowniczych, a także Ogród Wiejski. Wśród drzew i krzewów dominują gatunki rodzime, takie jak: jodły, buki, grąby, czy dęby posadzone w kolekcji zwanej Przewodnie Zbiorowiska Leśne Gór Świętokrzyskich. W Ogrodzie nie brakuje drzew i krzewów pochodzących z innych kontynentów, np. z Azji Wschodniej, czy Ameryki Północnej. W sezonie letnim na terenie ogrodu można napić się kawy i zjeść coś słodkiego.

BOTANICAL GARDEN IN KIELCE

The Botanical Garden in Kielce, located on the slope of Karczówka Hill, is an enclave containing some of Poland's most beautiful plants, with a special focus on the characteristic species of the Świętokrzyskie region. The higher parts of the garden provide broad views of the city and the adjacent Świętokrzyskie mountains. Walk along the well-maintained pathways and enjoy the rich collection of roses, the heath, the collection of azaleas and all the other collections of decorative plants found in the garden. Also worth a look is the extensive and very interesting Utilitarian Plant Department, which contains collections of spice crops, medicinal plants and orchard plants, as well as the Village Garden. Most of the trees and shrubs come from local native species, such as firs, beeches, hornbeams and oaks, planted in a collection called Leading Forest Collections of the Świętokrzyskie Mountains. The garden also abounds in trees and shrubs from other continents, such as East Asia and North America. During the summer season, you can enjoy a cup of coffee and a sweet treat in the garden.

Ogród Botaniczny w Kielcach / Botanical Garden in Kielce
ul. Jagiellońska 78, 25-734 Kielce, +48 41 367 64 69
www.geonatura-kielce/ogrodbotaniczny

REZERWAT KADZIELNIA

KADZIELNIA RESERVE

380 mln lat temu obszar Kadzielnia znajdował się w ciepłym morzu. Tutejsze skały zawierają bogatą, często pokruszoną faunę kopalną, reprezentowaną przez koralowce, kopalne jamochłony (stromatopory i amfiopory), liliowce, ramienionogi, ślimaki, głowonogi i ryby pancerne. Niektóre z gatunków po raz pierwszy zostały znalezione na Kadzielnia, co jeszcze bardziej rozślawiło to miejsce, stawiając je w szeregu najważniejszych pod względem edukacyjnym stanowisk w Polsce. Odkryto tu 14 jaskiń, z których najdłuższa ma 140 metrów długości. W 2012 r. zakończono prace, mające na celu połączenie trzech jaskiń - Prochowni, Szczeliny i Wschodniej oraz utworzono podziemną trasę turystyczną. Wyjątkowości tego miejsca dopełnia nowoczesny amfiteatr, bardzo ciekawie wkomponowany w skalne otoczenie, jedyny taki w Polsce.

380 million years ago, the Kadzielnia area was submerged in a warm sea. The local rocks contain rich, often broken fossil fauna represented by corals, fossil coelenterates (Stromatoporoidea and Amphiopora), crinoids, brachiopods, gastropods, cephalopods, and armoured fish. Some of the species were found in Kadzielnia for the first time, which made this place even more famous, placing it among the most important educational sites in Poland. 14 caves have been discovered here, the longest of them being 140 m long. In 2012, works on the connection of three caves - Prochownia, Szczelina and Wschodnia - were completed and an underground tourist route was created. The exceptional character of this place is supplemented by a modern amphitheatre; integrated into the rocky environment in a very interesting way, it is the only venue of this kind in Poland.

CENTRUM GEOEDUKACJI

GEOEDUCATION CENTRE

Centrum Geoedukacji wraz z Rezerwatem Wietrznia im. Zbigniewa Rubinowskiego to miejsce, w którym poprzez przygodę i zabawę można „poczuć - dotknąć - zrozumieć” niezwykłą historię Ziemi zapisaną w skałach i skamieniałościach. W Centrum można zobaczyć rekonstrukcję dna dewońskiego morza z niezwykłymi organizmami, które je zamieszkiwały, spotkać się oko w oko z największym drapieżcą dewońskiego morza - rybą pancerną oraz udać się w niezwykłą podróż do wnętrza Ziemi za pomocą kapsuły-symulatora.

The Geoeducation Centre along with the Zbigniew Rubinowski Wietrznia Reserve is a place where, through adventure and fun, you can “feel - touch - understand” the unusual history of the Earth written in rocks and fossils. Here you can see a reconstruction of the bottom of the Devonian sea with unusual organisms that lived in it, face armoured fish - the biggest predator of the Devonian sea - and embark on an unusual journey to the centre of the Earth by means of a capsule-simulator.

Centrum Geoedukacji / Geoeducation Centre, ul. Daleszycka 21, 25-202 Kielce
tel. +48 41 367 68 00
www.centrum-geoedukacji.pl

MUZEUUM ZABAWEK I ZABAWY

Najcenniejszą część zbiorów tego muzeum stanowią zabawki historyczne, w tym lalki z przełomu XIX/XX wieku oraz XIX-wieczne żołnierzyki ołowiane, niemiecka miniaturowa maszyna do szycia, rzutnik na szklane przezroczą, pokoiki dla lalek, zagraniczne i polskie klocki. Najstarszym eksponatem jest niemiecka lalka woskowa z końca XVIII wieku. Placówka posiada również interesujące wystawy stałe, takie jak: miasto zabawek, bohaterowie polskich animacji, Zatkąło kakao (wystawa o przemyśle zabawkarskim z czasów PRL), Świat Modeli, Zabawajki.

MUSEUM OF TOYS AND PLAY

The most precious items in this museum are historic toys, including dolls made at the turn of the 20th century and lead toy soldiers from the 19th century, a German miniature sewing machine, a projector for slides, rooms for dolls, and Polish and foreign blocks. The oldest exhibit is a German wax doll from the end of the 18th century. Apart from that, you can see a number of interesting permanent exhibitions, such as: permanent exhibitions presenting the heroes of Polish children animations or the toys from the communist Poland.

Muzeum Zabawek i Zabawy / Museum of Toys and Play
pl. Wolności 2, 25 - 367 Kielce, tel. +48 690 559 979
+48 41 343 37 06, www.muzeumzabawek.eu

ENERGETYCZNE CENTRUM NAUKI

Energetyczne Centrum Nauki to miejsce, którego celem jest popularyzacja nauki poprzez zabawę i eksperymentowanie. To przestrzeń przygotowana dla wszystkich, niezależnie od wieku. W skład ECN wchodzi:

- Wystawa Energia - ekspozycja składa się z 28 interaktywnych stanowisk, przeznaczonych do samodzielnego eksperymentowania. Znajduje się tutaj między innymi potężny, ważący ponad 750 kg kołowrót. To urządzenie nawiązujące formą do kombajnu górniczego, ale napędzane siłą ludzkich mięśni.
- Laboratorium Generator Mocy jest połączeniem pracowni chemicznej, fizycznej i biologicznej, w której pod okiem specjalistów prowadzonych jest wiele naukowych eksperymentów.
- Kino 3D - tu prezentowane są wyjątkowe filmy. Odbywają się tutaj także spotkania i wykłady, kameralne konferencje oraz pokazy, a także projekcje na dużym ekranie w technologii 3D.

Częścią ECN jest również Energetyczny Ogród Doświadczeń, w którym znajdują się siłownia dla spragnionych ćwiczeń i wyzwań ruchowych, zjeżdżalnie wykorzystujące różnice poziomów terenu, trampolina oraz karuzela napędzana w zupełnie nietypowy sposób.

Energetyczne Centrum Nauki / Energy Science Centre
Kielecki Park Technologiczny / Kielce Technology Park
ul. Olszewskiego 6 (budynek SKYE INC.) 2 piętro, Kielce
tel. +48 41 278 72 50, www.ecn.kielce.pl

ENERGY SCIENCE CENTRE

The Energy Science Centre is aimed at popularising science through fun and experiments. This space is open to everyone regardless of age. The ESC features:

- an Energy Exhibition consisting of 28 interactive stands intended for carrying out independent experiments. It contains, among others, a massive wheel and axle weighing more than 750 kg. The shape of this device resembles a combined cutter loader, but it is powered by human muscles.
- a “Power Generator” Laboratory is the combination of a chemical, physical and biological laboratory, where many scientific experiments are carried out under specialists’ supervision.
- a 3D cinema where exceptional films are presented. Apart from that, meetings, lectures, small conferences, presentations and big screen projections in 3D technology are organised here.

Another part of the ESC is the Energy Garden containing a bodybuilding gym for those who want exercise and physical challenges, slides making use of land level differences, a springboard and a carousel driven in a completely unusual manner.

MUZEUM HAMMONDA

Muzeum Hammonda zaprasza na krótką lekcję historii łączącą muzykę z techniką. Muzeum to opowieść o życiu Laurensa Hammonda, jego twórczości i niesamowitym wynalazku, który zmienił światową scenę muzyki rozrywkowej. A wszystko to w wyjątkowej pałacowej scenerii. Pierwszym obiektem, jaki napotykają zwiedzający jest pomnik Laurensa Hammonda zasiadającego za swoimi organami. Chwilę potem wkraczymy już w świat magii złożonej z historii, obrazów i dźwięku. Swoją wyjątkowość Muzeum Hammonda potwierdza faktem, że jest jedynym tego typu obiektem na świecie. Ekspozycja podzielona jest na kilka modułów tematycznych: historia, Hammond w Polsce, Hammond na świecie, strefa dźwięku, Hammond Club, Leslie, Mój Hammond. Jedną z sal poświęconą jest Andrzejowi Zielińskiemu (Skaldowie). Na wystawie stałej instrumentów można podziwiać: ponad 60 modeli organów Hammonda, 27 modeli zegarów, stolik do tasowania i rozdawania kart do brydża. Dla pasjonatów atrakcją jest możliwość porównania brzmień różnych modeli organów jak też zagrania na...grających schodach".

HAMMOND MUSEUM

The Hammond Museum invites you to a short lesson in history combining music and technology. The Museum is the story of Laurens Hammond's life, his work and the amazing invention that changed the world stage of popular music. All this in a unique palace setting.

The first object visitors encounter is a statue of Laurens Hammond sitting behind his organ. A moment later, we enter a world of magic made-up of stories, images, and sound. The Hammond Museum is unique in that it is the only one of its kind in the world. The exhibition is divided into several thematic modules: history, Hammond in Poland, Hammond in the world, sound zone, Hammond Club, Leslie, My Hammond. One of the rooms is dedicated to Andrzej Zieliński (Skaldowie – a Polish rock group). In the permanent exhibition of instruments you can admire more than 60 models of Hammond organs, 27 models of clocks, and a table for shuffling and dealing bridge cards. An attraction for enthusiasts is the possibility to compare the sounds of different models of organs as well as to play on ... "musical stairs".

Muzeum Hammonda / Hammond Museum
ul. Zamkowa 5, 25-009 Kielce
+48 41 367 62 95, www.muzeumhammonda.pl

BASENY TROPIKALNE

Baseny to tropikalny raj w stolicy Gór Świętokrzyskich. Tutaj przez 365 dni w roku możesz zanurzyć się w ciepłej, krystalicznie czystej, turkusowej wodzie i zrelaksować się wśród bujnej roślinności wprost z egzotycznych wysp.

Odpocznij popijając koktajl przy wodnym barze. Rozsiądź się wygodnie w pontonie i wyrusz na wodną wycieczkę po wolno płynącej rzece. A jeśli potrzebujesz odrobinę szybszego tempa, skorzystaj z jednej z trzech zjeżdżalni wodnych. Najdłuższą z nich, magic eye, pokonasz wraz z rodziną lub przyjaciółmi na wieloosobowym pontonie. Towarzyszyć Wam będą niezwykle efekty świetlne przywodzące na myśl dalekie podróże kosmiczne.

Specjalna pełna gejzerów i niezliczonych zabawek strefa oraz wodny plac zabaw z tryskającymi fontannami, magicznymi tunelami i wodnymi zwierzętami to bezpieczna przestrzeń do nieskrępowanej zabawy dla najmłodszych.

TROPICAL POOLS

The pools are a tropical paradise in the capital of the Świętokrzyskie Mountains. Here, 365 days a year, you can immerse yourself in warm, crystal-clear turquoise waters and relax among lush vegetation coming straight from exotic islands.

Relax while sipping a cocktail at the water bar. Sit back in your pontoon and embark on a water trip on a slow-moving river. And if you need a bit of a faster pace, enjoy one of the three water slides. The longest one, the Magic Eye, can be travelled together with your family or friends in a multi-person pontoon. You will be accompanied by amazing lighting effects reminiscent of distant space travel.

A special area full of geysers and countless toys as well as a water playground with gushing fountains, magic tunnels and water animals provides a safe space for unconstrained fun for the little ones.

Baseny Tropikalne Binkowski Resort /
Tropical Pools Binkowski Resort
ul. Szczepaniaka 42, 25-043 Kielce
+48 41 340 35 60
www.basenytropikalne.pl

TARGI KIELCE

Targi Kielce są drugim w Europie Środkowo-Wschodniej ośrodkiem wystawienniczym. W kalendarzu ośrodka jest 75 imprez targowych, między innymi Międzynarodowe Targi Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych i Gumy PLASTPOL, znany na całym świecie Salon Przemysłu Obronnego – MSPO oraz AGROTECH – najchętniej odwiedzane targi rolnicze w Polsce. Targi Kielce to także nowoczesne Centrum Kongresowe z 19 salami konferencyjnymi, w tym salą kongresową dla 850 osób i unikatowymi salami konferencyjnymi na szczycie 57-metrowej wieży widokowej.

To tutaj organizowane jest niemal 700 kongresów, konferencji, uroczystych gal i szkoleń rocznie.

TARGI KIELCE EXHIBITION AND CONGRESS CENTRE

Kielce Trade Fair is the second exhibition centre in Central and Eastern Europe. The calendar of the centre includes 75 trade fair events, such as the International Fair for Processing of Plastics and Rubber PLASTPOL, the Defense Industry Exhibition MSPO, known all over the world, and AGROTECH - the most popular agricultural fair in Poland. The Kielce Fair is also a modern Congress Centre with 19 conference rooms, including a congress hall for 850 people and unique conference rooms at the top of the 57-metre observation tower. Here are organized nearly 700 congresses, conferences, special ceremonies and training courses every year.

All of them have conference rooms at their disposal which are fitted with modern equipment.

Targi Kielce / Targi Kielce Exhibition and Congress Centre
ul. Zakładowa 1, 25-672 Kielce, tel. +48 41 365 12 22
biuro@targikielce.pl, centrum@targikielce.pl
www.targikielce.pl, www.kielcekonferencje.pl

MUZEUM HISTORII KIELC

Idea powołania do życia muzeum poświęconego historii Kielc sięga początków kieleckiego muzealnictwa. Dzieje miasta zaistniały na wystawach i w zbiorach utworzonego w Kielcach w 1908 roku muzeum Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Muzeum znajduje się w zabytkowej, klasycystycznej kamienicy, a jego wnętrza są wyposażone w ciekawe ekspozycje, z których wiele zostało przekazanych przez mieszkańców miasta z ich rodzinnych pamiątek. Stała ekspozycja historyczna „Z dziejów Kielc” pozwala prześledzić niezwykle ciekawe etapy historii miasta od okresu przedlokacyjnego i wczesnośredniowiecznego, przez dzieje prywatnej miejscowości biskupów krakowskich, miasta wojewódzkiego i gubernialnego, walkę o niepodległość, a następnie okres II Rzeczypospolitej, II Wojny Światowej i okresu powojennego. Wśród eksponatów znajdują się średniowieczne monety, broń, fragmenty ceramiki, przedmioty użytkowe, obrazy, zdjęcia, a nawet słynne motocykle SHL.

HISTORY MUSEUM OF KIELCE

The idea of establishing a museum dedicated to the history of the city dates back to the beginnings of museology in Kielce. The history of the city first appeared at exhibitions and in the collections of Polskie Towarzystwo Krajoznawcze (Polish Tourist Association), whose museum was created in Kielce in 1908. The museum is located in a historic, neoclassical building and its interiors hold many interesting exhibits, many of which have been donated by the local inhabitants from their family memorabilia. The permanent exhibition allows visitors to follow the captivating past of the city from the times before the city charter, through early medieval days, followed by the time Kielce was owned by the Bishops of Kraków, moving on to more recent history when the city was the centre of the voivodeship and the governorate, when Poland fought for independence, followed by the time of the Second Republic, World War II and the post-war period. The exhibits include, among others, medieval coins, weapons, fragments of pottery, objects of everyday use, paintings, photographs, and even the famous SHL motorcycle.

Muzeum Historii Kielc / History Museum of Kielce
ul. Św. Leonarda 4, 25-303 Kielce
tel. +48 41 340 55 26, +48 41 340 55 27
www.mhki.kielce.eu

Góry Świętokrzyskie

Turystyczne centrum regionu stanowią Góry Świętokrzyskie – miejsce przez wielu kojarzone z rajdów pieszych i wycieczek szkolnych. Nazwa obszaru pochodzi od relikwi Drzewa Krzyża Świętego, które do dziś przechowywane są w klasztorze pobenedyktynskim na Łysej Górze. Góry Świętokrzyskie należą do najstarszych gór w Europie. W najwyższym punkcie osiągnęły wysokość 614 m n.p.m., zatem zdobycie nawet najwyższego szczytu, Łysicy, nie powinno przysporzyć trudności turystom niezaprawionym w turystyce pieszej, jak również dzieciom i seniorom. Na stosunkowo niewielkim obszarze występują tu skały i minerały obrazujące dzieje geologiczne Ziemi od kambry, dzięki czemu miejsce to chętnie odwiedzane jest przez geologów i amatorów geoturystyki.

The tourist centre of the region is the Świętokrzyskie Mountains – a place associated by many Poles with hiking trips and school excursions. The name of the area was taken from the Tree of the Holy Cross – the relics that have been kept in the former Benedictine monastery on Łysa Góra until today. The Świętokrzyskie Mountains are some of the oldest mountains in Europe. They reach 614 metres above sea level at their highest point, so even climbing the highest peak – Łysica – should not be difficult for less experienced hikers, as well as children and seniors. This place often attracts geologists and lovers of geotourism due to rocks and minerals occurring here within a relatively small area that reflect the geological history of the Earth from the Cambrian Period.

ŚWIĘTY KRZYŻ

Górę Łysiec – współcześnie znaną jako Święty Krzyż – przed wiekami szczególnie upodobały sobie czarownice. Podczas organizowanych przez nie sebatów odprawiane były tajemne gusła, trwała piekielna zabawa i tańce. O fakcie istnienia tam miejsca kultu pogańskiego świadczą pozostałości kamiennego wału kultowego z około VIII wieku, otaczającego szczyt góry. W dzisiejszych czasach Święty Krzyż to miejsce słynące z klasztoru pobenedyktynskiego oraz przechowywanych w nim Relikwii Drzewa Krzyża Świętego. Klasztor, będący obecnie pod opieką Misjonarzy Oblatów, szczyci się bogatą, według tradycji 1000-letnią historią. Przybywający tu turyści i pielgrzymi mogą zwiedzić klasycystyczny kościół z przełomu XVIII i XIX wieku oraz kaplicę Oleśnickich, w której znajduje się relikwiarz z częściami drzewa Krzyża Świętego. Warto obejrzeć Wystawę Misyjną Misjonarzy Oblatów Maryi Niepokalanej oraz zobaczyć ekspozycje w Muzeum Przyrodniczym Świętokrzyskiego Parku Narodowego.

Centuries ago, Mount Łysiec, known as Święty Krzyż, used to be a favourite meeting place of witches. According to folk tales, their sabbaths were accompanied by wizardry, hellish dances and games. The remains of a stone ring (circa 8th century) surrounding the mountain top testify to the existence of an important pagan place of worship. Today, Święty Krzyż is known for a former Benedictine monastery and the relics of the Tree of the Holy Cross kept there. Holy Cross, which now serves as the monastery of the Oblates missionaries, takes its pride in its long history – it is assumed that it is over 1000 years old. Tourists and pilgrims can visit a neoclassical church as well as the Oleśnicki family chapel with a reliquary containing fragments of the Holy Cross. The Exhibition of the Oblate Missionaries of Immaculate Mary and the exhibitions in the Natural Museum of the Świętokrzyski National Park are certainly worth a visit.

ŚWIĘTA KATARZYNA

Święta Katarzyna to turystyczna miejscowość u stóp Łysicy, która wraz z pobliskimi miejscowościami: Bodzentynem, Nową Słupią i Bielinami stanowi doskonałą bazę wypadową w Łysogóry. To właśnie tutaj w 1910 roku Aleksander Janowski uruchomił pierwsze w Górach Świętokrzyskich schronisko.

Będąc w Świętej Katarzynie warto zobaczyć klasztor Bernardynek i kościół św. Katarzyny, kapliczkę Żeromskiego (Janikowskich) nazywaną tak z powodu widniejącego wewnątrz podpisu Stefana Żeromskiego z 1882 r., a także źródło i kapliczkę św. Franciszka oraz Muzeum Minerali i Skamieniałości. W pobliżu miejscowości znajdują się atrakcje, takie jak: **Park Rozrywki i Miniatur w Krajnie** i **Centrum Edukacji i Kultury „Szklany Dom” w Ciekotach**.

Święta Katarzyna is a tourist village at the foot of Łysica that serves as a great starting point for a trip into the Łysogóry mountain range along with other nearby villages: Bodzentyn, Nowa Słupia and Bieliny. It was here that Aleksander Janowski established the first mountain shelter in the Świętokrzyskie Mountains in 1910.

If you plan to visit Święta Katarzyna, we recommend seeing the Bernardine monastery and St. Catherine's Church, the chapel of Żeromski (Janikowski family), which owes its name to Stefan Żeromski's signature put inside it in 1882, as well as the spring and chapel of St Francis and the Museum of Minerals and Fossils. Near the village, there are also other attractions: **the Entertainment and Miniature Park in Krajno** and **the Glass House Educational Centre in Ciekoty**.

PARK ROZRYWKI I MINIATUR SABAT KRAJNO

Park Rozrywki i Miniatur to całoroczny ośrodek turystyczny zlokalizowany w sercu Gór Świętokrzyskich. Zapoczątkowany rodzinną Stacją Narciarską z najdłuższymi trasami zjazdowymi w centralnej Polsce, a następnie rozbudowany o Aleję Miniatur, Park Linowy oraz Lunapark.

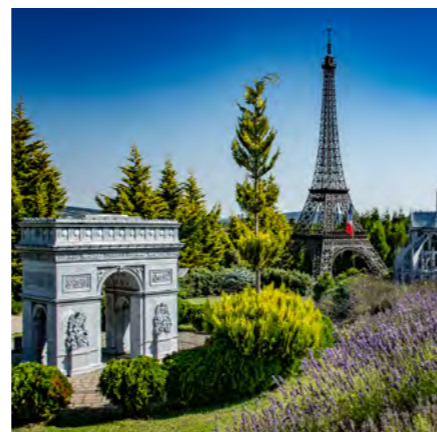
Jest to miejsce, w którym można zwiedzić 6 kontynentów oraz zjechać na nartach przy pięknie oświetlonej wieży Eiffla w ten sam dzień!

Jedną z głównych atrakcji jest Aleja Miniatur Cudowny Świat, na którą składa się ponad 60 budowli i cudów natury z każdego zakątka ziemi, takich jak hotel Burj al-Arab, wodospad Niagara, katedra Notre Dame, Bazylika św. Piotra z Watykanu czy piramidy z Gizy. Zachwyci ona nawet wytrawnych podróżników! Dla miłośników adrenaliny i dobrej zabawy czeka jeden z największych parków linowych w Polsce w całości zbudowany na palach, kino 6D oraz Lunapark z licznymi atrakcjami dla każdego – od wnuka po dziadka.

Na terenie ośrodka działa restauracja Magia Sabatu oferująca kuchnię polską oraz pyszną włoską pizzę.

Bo w Krajinie jest Fajnie!

Sabat Krajno PARK Rozrywki i Miniatur / Sabat Krajno Amusement and Miniature Park, Krajno-Zagórze 43c, 26-008 Krajno-Zagórze
tel. + 48 505 505 654, kontakt@sabatkrajno.pl, www.sabatkrajno.pl

SABAT KRAJNO AMUSEMENT AND MINIATURE PARK

The Amusement and Miniature Park is a year-round tourist centre located in the heart of the Świętokrzyskie Mountains. Built around the family-friendly skiing station with the longest slopes in central Poland, it has grown to accommodate the Miniature Avenue, the Rope Park, and the Amusement Park attractions.

It allows you to visit six continents and go downhill skiing near a beautifully illuminated Eiffel Tower on the same day!

The "Wonderful World" Miniature Avenue comprises more than 60 buildings and wonders of nature from every corner of the earth, such as the Burj al-Arab hotel, Niagara Falls, the Notre Dame Cathedral, St. Peter's Basilica in the Vatican, and the pyramids of Giza.

Lovers of adrenaline and fun can get their kicks in one of Poland's largest rope parks built entirely on poles, a 6D cinema and an Amusement Park with numerous attractions for everyone, from grandkid to granddad.

The Magia Sabatu restaurant offers Polish cuisine and delicious Italian pizza.

Sabat Krajno – a cool place to be!

OSADA ŚREDNIOWIECZNA W HUCIE SZKLANEJ POD ŚWIĘTYM KRZYŻEM

W Hucie Szklanej znajduje się Osada, w której czas cofa się o kilka stuleci. W ofercie obiektu każdy znajdzie coś dla siebie: warsztaty tkackie, zielarskie i kulinarne, garncarskie, kowalskie i szewskie, czerpania i lakowania papieru, kaligrafii, można także wziąć udział w osadowej grze terenowej oraz animacjach i zabawach pod hasłem „Średniowieczne harce i psoty”. Wizytę w Osadzie okraszają swoimi barwnymi opowieściami rzemieślnicy spod Łysej Góry. Zapraszamy na ciekawe spotkanie ze średniowiecznymi zwyczajami i tradycjami ziemi świętokrzyskiej!

Zapraszamy do nas w sezonie (przy dobrej pogodzie już od II poł. kwietnia do końca października) codziennie w godz. 10-18 lub poza sezonem po rezerwacji e-mailowej lub telefonicznej.

Obok Osady znajduje się Karczma – Izba Dobrego Smaku, w której powrócisz do niezapomnianych smaków dzieciństwa, pysznej zalewajki i pachnących deserów z truskawkami.

Osada Średniowieczna w Hucie Szklanej, Karczma – Izba Dobrego Smaku / Medieval Settlement in Huta Szklana, Inn – the House of Good Taste
Huta Szklana 37, 26-004 Bieliny, tel. +48 41 260 81 56, +48 531 830 976
izbadobregosmaku@gmail.com, rezerwacjecentrum@gmail.com
www.osadasredniowieczna.eu

MEDIEVAL SETTLEMENT IN HUTA SZKLANA AT THE FOOT OF ŚWIĘTY KRZYŻ

In the village of Huta Szklana, there is a place where the clock turns back several centuries. There is something for everyone here: choose between weaving, herbalism, cooking, pottery, calligraphy, blacksmithing and shoemaking workshops. You can also learn to make your own paper and place wax seal stamps on it. The settlement organises its own outdoor games as well as medieval-themed activities. Local craftsmen will make your visit to the settlement even more interesting with their stories. Find out all about medieval customs and regional traditions!

We are open during the season (in good weather from mid-April to the end of October) every day from 10:00 AM until 6:00 PM. Off-season visits require a prior reservation either via e-mail or phone.

Next to the settlement there is a restaurant called Karczma – Izba Dobrego Smaku, offering traditional Polish cuisine with a particular accent on local dishes and flavours.

BODZENTYN

Słynące w Polsce z targów końskich miasteczko Bodzentyn zostało założone przez biskupa krakowskiego Bodzantę w 1355 roku. Biskup Florian z Mokrsk w XIV w. zabezpieczył Bodzentyn murami obronnymi i wznosił zamek na wysokiej skarpie. W XV w. wzniesiony został drugi z najcenniejszych obiektów Bodzentyna – gotycki kościół, obecnie kolegiata pw. Wniebowzięcia NPM i św. Stanisława. W bogatych wnętrzach świątyni podziwiać można renesansowy ołtarz z obrazem namalowanym przez Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus) w 1546 roku na polecenie Zygmunta Starego dla Katedry Wawelskiej jako ołtarz główny. Przy ulicy 3 Maja 13 warto zwiedzić zabytkową zagrodę Czernikowiczów z 1897 roku. Nieopodal jest gotycki kościół Świętego Ducha.

Famous for its horse fairs, the little town of Bodzentyn was founded by the Kraków bishop Bodzanta in 1355. In the 14th century, a castle on the high escarpment and defensive walls were erected at the initiative of bishop Florian of Mokrsko. The second of the most valuable historic buildings of Bodzentyn – the Gothic collegiate church of the Ascension of the Blessed Virgin Mary and St Stanislaus – was erected in the 15th century. In the richly decorated interiors of the temple, you can admire a Renaissance altar with a painting made by Pietro degli Ingannati (Petrus Venetus) in 1546 for King Sigismund I the Old and planned to be placed as the high altar in the Wawel Cathedral. At ul. 3 Maja 13, it is worth seeing the historic Czernikowicz family farm built in 1897. Not far from it there is the Gothic church of the Holy Spirit.

NOWA SŁUPIA

To miejscowość, gdzie rozpoczyna się wiele wycieczek po Górach Świętokrzyskich. Wiemy, że pierwsi znani nam mieszkańcy tych terenów już w II wieku n.e. wydobywali tu rudy żelaza. Następnie je przetapiali w niewielkich piecach zwanych dymarkami. Jak ten proces mógł wyglądać można dowiedzieć się podczas imprezy **Dymarki** odbywającej się corocznie w sierpniu, w Nowej Słupi. Nad rynkiem góruje Kościół, pw. Św. Wawrzyńca zbudowany w stylu późnorenansowym ok. 1678 r. Przy Drodze Królewskiej prowadzącej na tysią Górze, stoi kamienna rzeźba owiana licznymi opowieściami i legendami. Przedstawia klęczącą postać, zwaną Emerykiem.

This is a starting point for many trips into the Świętokrzyskie Mountains. We know that the first inhabitants of these areas known to us extracted iron ores here as early as the 2nd century AD. The ore was then smelted in small furnaces called bloomeries. You can learn what this process may have looked like during the **Dymarki** (Bloomeries) event that is held around August every year.

It is also worth mentioning the Church of St Lawrence in late Renaissance style towering over the market square (built around 1678), and a stone sculpture cited in many tales and legends that stands near the Royal Route leading to tysią Góra presenting a kneeling figure called Emeryk.

MUZEUM STAROŻYTNEGO HUTNICTWA W NOWEJ SŁUPI

To nowoczesny obiekt multimedialny, popularyzujący ośrodek produkcji żelaza z I wieków naszej ery, odkryty podczas szeroko zakrojonych badań archeologicznych. Obok znajduje się odtworzona osada starożytna z epoki żelaza – Centrum Kulturowo-Archeologiczne, gdzie odbywają się warsztaty praktyczne i lekcje muzealne.

MUSEUM OF ANCIENT METALLURGY IN NOWA SŁUPIA

It is a modern multimedia facility popularising an ancient iron production centre discovered here during extensive archaeological research. Next to it is the Iron Age Ancient Settlement – Cultural and Archaeological Centre where practical workshops and museum lessons take place.

Muzeum Starożytnego Hutnictwa Świętokrzyskiego w Nowej Słupi /
 Museum of Ancient Metallurgy of the Świętokrzyski Region in Nowa Słupia
 ul. Świętokrzyska 59A, 26-006 Nowa Słupia, tel. +48 41 389 70 44,
 rezerwacje@muzeum-nowaslupia.pl, www.muzeum-nowaslupia.pl

ARS OLD CAR – MUZEUM MOTORYZACJI

ARS OLD CAR – nieoczywiste muzeum motoryzacji na wesoło znajduje się tylko 7 km od Chęciny. To rodzinne miejsce miłośników motoryzacji, ukazujące w niebanalny sposób świat odchodzących pojazdów do historii, które możemy oglądać już tylko w takich miejscach. Duża dawka humoru i uśmiechu, a wszystko to dzięki kultowemu samochodowi Citroen 2CV znanemu z filmu „Żandarm z Saint Tropez” oraz największej w Polsce kolekcji pamiątek i gadżetów związanych z tym modelem. Na turystów czekają liczne konkursy multimedialne i zagadki „wokół motoryzacji”. Niespotykaną atrakcją dla fanów technologii VR są prezentacje „Świat wirtualny VR”, gdzie m.in. oczami kierowcy można uczestniczyć w wyścigu samochodów. Jedną z najbardziej lubianych atrakcji odwiedzających jest trasa widokowa odrestaurowanym Żukiem strażackim. Trasa ta obejmuje przejazd obok zabytkowej Willi Hempla, gdzie zapoznasz się z historią tego obiektu oraz wjazd na punkt widokowy, z którego ukazuje się piękna panorama na Zamek Chęciński i okolice. W trakcie zwiedzania dla spragnionych serwujemy kawę z „opony” oraz „Pitną Benzynę”.

ARS OLD CAR – AUTOMOTIVE MUSEUM

Located only 7 km from Chęciny, the ARS OLD CAR Automotive Museum is a one-of-a-kind experience. This family-friendly place presents the automotive world of the past in a fun way, displaying cars which can only be seen in museums these days. Expect a lot of humorous moments thanks to the cult Citroën 2CV, immortalised in the classic Louis de Funès comedy *Le gendarme de Saint-Tropez*, along with Poland's largest collection of memorabilia related to this famous model, once called „an umbrella on wheels”. Attractions that await the visitor include numerous multi-media quizzes and games focused on the automotive world. Fans of VR technology can enjoy „Virtual World” VR presentations, in which you can see car races from the point of view of the driver. A visitor favourite is a scenic drive in a renovated Żuk van serving as a fire engine. The trip takes you to the area of the historic Hempel Mansion, where you can learn about the history of that place. From there, the Żuk will take you to an elevation point with views of the castle in Chęciny and the surrounding area. During the trip, the thirsty can drink coffee served in a „tire”, or have a sip of our „drinking petrol”, if they dare.

ARS OLD CAR – Muzeum Motoryzacji
 / ARS OLD CAR Automotive Museum
 26-060 Wolica near Chęciny,
 ul. Słoneczna 2a, tel. +48 515 355 533
 www.arsoldcar.pl; kontakt@arsoldcar.pl

CENTRUM EDUKACJI I KULTURY SZKLANY DOM

U stóp Góry Radostowej, w miejscu, gdzie swoje dzieciństwo i młodość spędził Stefan Żeromski, w 2010 roku powstało Centrum Edukacyjne Szklany Dom. Składa się ono z dwóch obiektów: drewnianego dworku upamiętniającego życie i twórczość pisarza oraz Szklanego Domu spełniającego funkcję edukacyjno-kulturalną.

The Glass House Educational Centre was established in 2010 at the foot of the Radostowa Mountain, in the place where Stefan Żeromski spent his childhood and youth. It consists of two facilities: a wooden manor-house commemorating Żeromski's life and literary output, and the Glass House fulfilling an educational & cultural function.

Centrum Edukacyjne Szklany Dom i Dworek Stefana Żeromskiego /
Glass House Educational Centre & Stefan Żeromski's Manor-House
Ciekoty 76, 26-001 Masłów, tel. +48 41 311 21 28, www.szklanydom.maslow.pl

GLASS HOUSE EDUCATIONAL AND CULTURE CENTRE

DWÓR STAROSTÓW CHĘCIŃSKICH

XVII wieczny Dwór Starostów Chęcińskich jest rezydencją z okresu tzw. dojrzałego baroku, dostępną do zwiedzania. Obok niego znajduje się ogród w stylu włoskim, zabytkowa aleja lipowa oraz brama Jana III Sobieskiego. Wewnątrz budynku jest Centrum Konferencyjno-Szkoleniowe.

MANOR OF THE CHĘCINY STAROSTS

The 17th century Manor of the Chęciny Starosts is a residence from the middle Baroque period (also referred to as mature Baroque). Open for visitors, it has an Italian-style garden on its grounds, a historic linden tree avenue, and a gate named after King Jan III Sobieski. A conference centre has been arranged inside.

Dwór Starostów Chęcińskich /
Manor of the Chęciny Starosts
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny
tel. +48 41 343 40 50
sekretariat@rcnt.pl, www.rcnt.pl

PAŁACYK HENRYKA SIENKIEWICZA W OBLĘGORKU

HENRYK SIENKIEWICZ'S MANOR HOUSE IN OBLĘGOREK

Miejscowość najbardziej znana jest z pałacyku polskiego noblisty Henryka Sienkiewicza, którą pisarz otrzymał od społeczeństwa z okazji 25-lecia pracy literackiej. Obecnie w pałacu znajduje się jego muzeum biograficzne, a w nim między innymi: gabinet, salon, jadalnia, palarnia, sypialnia oraz liczne pamiątki po pisarzu i fotografie rodzinne. Całą posiadłość otacza piękny park.

Oblęgorek is known mainly for the manor house of the Polish Nobel Prize laureate Henryk Sienkiewicz, which was offered to him by the Polish people on the 25th anniversary of his literary career. Today it is home to the Henryk Sienkiewicz Museum, which contains, among others, the workroom, the living room, the dining room, the smoking room, the sleeping room, numerous mementos of the writer and family snapshots. The entire mansion is surrounded by a beautiful park.

Pałacyk Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku
(oddział Muzeum Narodowego w Kielcach) /
Henryk Sienkiewicz's Palace in Oblęgorek
(a branch of the National Museum in Kielce)
al. Lipowa 24, 26-067 Strawczyn,
tel. +48 41 303 04 26, +48 664 384 069

CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI

Centrum Nauki Leonardo da Vinci to miejsce do aktywnego i inspirującego wypoczynku dla rodzin z dziećmi, grup szkolnych i aktywnych seniorów, gdzie cała ekspozycja oraz działania edukacyjne skupiają się na zdrowym i dobrze funkcjonującym organizmie ludzkim, jego otoczeniu oraz ekologii.

W Centrum można zobaczyć wystawy: „Człowiek – niezwykła maszyna”, „Człowiek – trybik w maszynie przyrody” oraz „Maszyny Leonarda”. Wystawy, na które składa się wiele stanowisk multimedialno-mechatronicznych mają uświadomić zwiedzającym, jak złożony i wymagający jest organizm ludzki.

Oprócz zwiedzania wystaw, obiekt dysponuje zapleczem pomieszczeń, sal i laboratoriów do organizacji warsztatów i zajęć naukowych oraz Ogrodem Doświadczeń na zewnątrz.

Centrum Nauki Leonardo da Vinci /
Leonardo da Vinci Science Centre
Podzamcze 45, 26-060 Chęciny
tel. +48 609 290 121
www.cndavinci.pl

LEONARDO DA VINCI SCIENCE CENTRE

The Leonardo da Vinci Science Centre is a place of active and inspiring leisure for families with children, school groups, and active seniors, where the entire exhibition and educational activities focus on a healthy and well-functioning human body, its surroundings and ecology.

You can see the following exhibitions: "Man - an extraordinary machine", "Man - a cog in nature's machine" and "Leonardo's machines". Equipped with many multimedia and mechatronic stations, the exhibitions make visitors aware of the complexity and demands of the human body.

In addition to the exhibitions, the Centre has a range of facilities, rooms and labs for organising workshops and science activities. Outside, visitors can enjoy the Garden of Experiences.

CHĘCINY

O rozwoju Chęciny zadecydowały przede wszystkim złoża cennych kruszców: ołowiu, srebra oraz miedzi. W malowniczej panoramie miasta królują dziś ruiny gotyckiego zamku, wybudowanego około 1300 roku na górze zwanej Zamkową. Zwiedzając warownię, można spotkać ducha dawnej mieszkanki zamku – królowej Bony. Biała Dama pojawia się zawsze podczas imprezy Noc na Zamku w Chęcinach. W tym historycznym miasteczku obiektami godnymi polecenia są też: wczesnobarokowy klasztor s. Bernardynek, kościół i klasztor Franciszkanów ufundowany przez Kazimierza Wielkiego w 1368 roku, kościół parafialny wzniesiony w I połowie XIV w. oraz renesansowa kamienica zwana Niemczówką. W pobliżu miejscowości znajdują się inne bardzo atrakcyjne miejsca, między innymi Park Etnograficzny w Tokarni, Jaskinia Raj, Regionalne Centrum Naukowo Technologiczne wraz z Centrum Nauki Leonarda Da Vinci w Podzamczu oraz Fortalicja w Sobkowie.

The development of Chęciny was mainly due to its deposits of precious ores: lead, silver and copper. The panoramic view of the town is dominated by picturesque ruins of a Gothic castle erected on Góra Zamkowa (Castle Hill) around 1300. The stronghold is said to be haunted by the ghost of Queen Bona, a former resident of the castle. The White Queen always appears during the Night in the Chęciny Castle event. There are a few other historic monuments in Chęciny which are worth a visit: an early Baroque convent of the Bernardine nuns, a Franciscan church and monastery founded by Casimir III the Great in 1368, a parish church erected in the first half of the 14th century, and a former Renaissance inn known as Niemczówka. A number of other very attractive spots can also be encountered in neighbouring areas, including the Ethnographic Park in Tokarnia, Paradise Cave, the Regional Science and Technology Centre along with the Leonardo da Vinci Science Centre in Podzamcze, and the Fortalice in Sobków.

Zamek Królewski w Chęcinach / Royal Castle in Chęciny
ul. Jędrzejowska, 26-060 Chęciny, tel. +48 41 308 00 48
biuro@zamek.checiny.pl; www.zamek.checiny.pl

JASKINIA RAJ

Wystarczy skręcić z trasy S7 kilka kilometrów, by znaleźć się w samym środku Raju – najpiękniejszej jaskini w Polsce. Natura stworzyła pod ziemią zapierający dech w piersiach kompleks korytarzy i komnat, przyozdobiony setkami stalagmitów, stalaktytów i stalagnatów o różnych kształtach i formach oraz rzadkimi pizoidami. Dla turystów udostępniona została do zwiedzania 180-metrowa, podziemna trasa turystyczna, prezentująca ten bajkowy, podziemny świat. Przy jaskini zobaczyć można wystawę muzealną z odtworzonym obowizkiem rodziny neandertalskiej, z trzema naturalnej wielkości postaciami oraz szczątkami prehistorycznych zwierząt.

PARADISE CAVE

While travelling across the Świętokrzyski Region, it is enough to exit the E7 road to find yourself in the very centre of Paradise – the most beautiful cave in Poland, known as Paradise Cave. It forms a breathtaking natural underground complex of corridors and chambers adorned with hundreds of stalagmites, stalactites and stalagnates of various shapes and forms, and rare pisoids. This marvellous underground world is available to visitors along an underground tourist route of 180 metres. A museum display set up at the entrance to the cave features a reconstructed campsite of a Neanderthal family with three natural-size figures as well as remains of prehistoric animals.

Jaskinia Raj / Paradise Cave
26-060 Chęciny, ul. Dobrzyńska
tel. +48 41 346 55 18
www.jaskiniaraj.pl

PARK ETNOGRAFICZNY W TOKARNI

ETHNOGRAPHIC PARK IN TOKARNIA

Park Etnograficzny w Tokarni / Ethnographic Park in Tokarnia, 26-060 Chęciny, Tokarnia 303
tel. +48 41 315 41 71, 519 467 107, www.mwk.com.pl

Muzeum Wsi Kieleckiej - Park Etnograficzny w Tokarni znajduje się przy trasie E7, prowadzącej z Kielce do Krakowa. Na 65-hektarowym obszarze zgromadzono ok. 80 najcenniejszych zabytków XVII/XIX-wiecznego budownictwa drewnianego z terenów dawnego województwa kieleckiego: zagrody wiejskie, obiekty małomiasteczkowe, budynki folwarczne, młyny wodne i wietrzne, spichlerze. Do najciekawszych można zaliczyć dwór z Suchedniowa z 1812 r., spichlerz dworski ze Złotej z 1719 r. i barokowy kościół p.w. Matki Bożej Pocieszenia z Rogowa nad Wisłą z 1761 r. Muzeum Wsi Kieleckiej organizuje w skansenie plenerowe imprezy folklorystyczne.

The Open-Air Museum of the Kielce Village – the Ethnographic Park in Tokarnia – is situated near the E7 road leading from Kielce to Kraków. Around 80 historically valuable historic wooden structures from the former Kielce Province built in the 17th/19th-centuries have been gathered on an area of 65 ha, including farmsteads, small town buildings, farm outbuildings, watermills and windmills, and granaries. The most interesting of them are the manor-house from Suchedniów (1812), the manor granary from Złota (1719), and the Baroque church of Our Lady of Consolation from Rogów on the Vistula (1761). The Open-Air Museum of the Kielce Village organises open-air folklore events.

REZERWAT GÓRA MIEDZIANKA

Rezerwat obejmuje wzniesienie Góry Miedzianka (354 m n.p.m.) oraz dwa nieczynne kamieniołomy i teren dawnej kopalni rudy miedzi, czynnej tu od XIV w. Pozostałością kopalni jest główna sztolnia Zofia, przebijająca cały maszy góry, i Teresa oraz wiele drobnych szybków, szczelin, zapadlisk i hałd. Obok rezerwatu, na terenie dawnego budynku kopalni Bolesław znajduje się Muzealna Izba Górnictwa Kruszcowego.

MIEDZIANKA HILL RESERVE

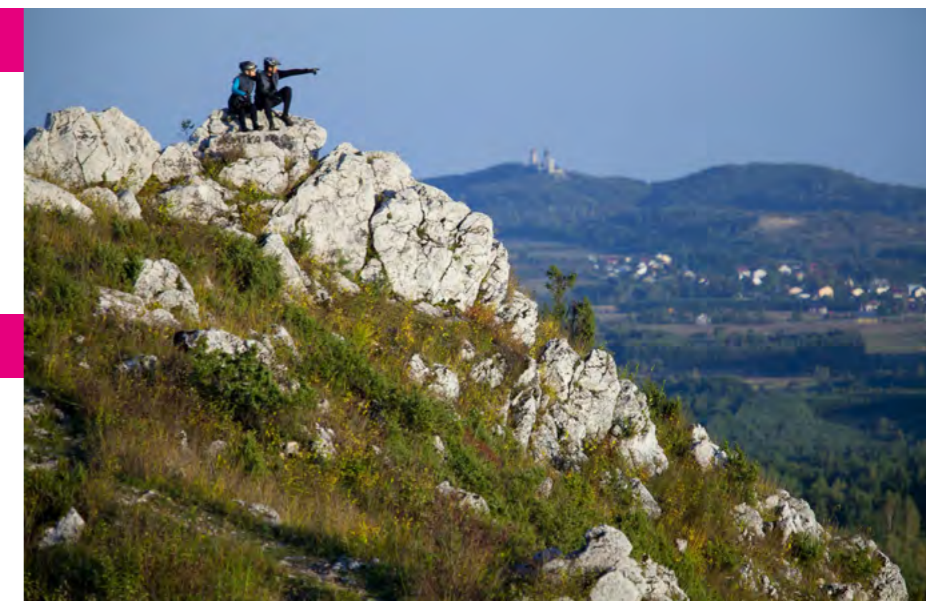
The reserve encompasses Miedzianka Hill (354 m above sea level), two closed quarries, and a former copper ore mine that had functioned there since the 14th century. The remains of the mine include the main adits Zofia, running through the entire massif of the hill, and Teresa, as well as many small shafts, pits, cavities and slag heaps. Beside the reserve, on the premises of the former mine building Bolesław, there is the Museum House of Precious Metal Mining.

DĄB BARTEK

Liczy według różnych źródeł od 700 do 1000 lat. Jak głoszą legendy, pod Bartkiem odpoczywali polscy królowie, tacy jak Bolesław Krzywousty, Kazimierz Wielki czy też Jan III Sobieski. Do dziś sędziwy Bartek imponuje swymi rozmiarami: ma 28,5 metrów wysokości, ponad 10 metrów obwodu i ponad 3 metry średnicy.

HISTORIC OAK BARTEK

According to various sources, this tree is 700-1,000 years old. A legend has it that a number of Polish kings, such as Bolesław III Wrymouth, Casimir III the Great or John III Sobieski, took a rest in the shade of Bartek. The dimensions of the ancient Bartek are also imposing today: its height is 28,5 metres, its circumference is above 10 metres and its diameter exceeds 3 metres.

Ziemia Sandomierska

Obraz Świętokrzyskiego nie jest pełny bez ziemi sandomierskiej. Jej turystycznym i historycznym centrum jest Sandomierz – polska perła architektury, królewskie miasto o ponad stu dwudziestu zabytkach z różnych epok. Do najwyższej klasy zaliczane są: średniowieczny układ urbanistyczny miasta z renesansowym ratuszem w centrum rynku oraz jeden z najstarszych obiektów ceglanych w naszym kraju – kościół Św. Jakuba. Czasy Króla Kazimierza Wielkiego (XIV wiek) pamiętają: Zamek Królewski – obecną siedzibę Muzeum Zamkowego, Brama Opatowska – jedyna zachowana do dziś brama w systemie obwarowań murów obronnych oraz katedra z XIV wieku, z cennymi freskami bizantyjsko-ruskimi wewnątrz. W późnorenansowym Collegium Gostomianum z XVII

wieku od ponad 400 lat funkcjonuje jedna z najstarszych szkół średnich w kraju, a Dom Długosza – doskonale zachowany przykład gotyckiego domu mieszkalnego – mieści wewnątrz bogate zbiory Muzeum Diecezjalnego. Na turystów czeka również około 470-metrowa Podziemna Trasa Turystyczna. W okolicach Sandomierza warto odwiedzić liczące ok. 500 mln lat Góry Pięprzowe. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Na uwagę zasługuje także lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi.

Panoramę Sandomierza najlepiej podziwiać z pokładu statku w trakcie rejsu po Wiśle.

The picture of the Świętokrzyskie Province would be incomplete without the Sandomierz Region. Its tourist and historical centre is Sandomierz – a Polish gem of architecture and a royal city with over 120 monuments from various epochs. Its medieval urban layout with the Renaissance town hall in the middle of the market square and St James' Church, one of Poland's oldest brick buildings, belong to the top-class category of historic monuments. The Royal Castle, now housing the Castle Museum, the Opatów Gate – the only gate in the defensive wall system that has survived till today – and the 14th-century cathedral with valuable Russo-Byzantine frescoes, all date back to the times of King Casimir III the Great. The late-Renaissance Collegium Gostomianum (17th c.) has housed one of Poland's oldest secondary schools

for the last 400 years. The rich collections of the Diocesan Museum are sheltered by the Długosz House, which is an example of a well-preserved Gothic house from medieval times. Another attraction worth particular recommendation to tourists is the Underground Tourist Route (around 470 m in length). When going to Sandomierz, it is also worth visiting the nearby Pepper Mountains, which are around 500 million years old. A unique (on a European scale) geological and natural reserve was created there, with abundantly growing wild rose shrubs and junipers bearing navy blue fruits. Another natural attraction of Sandomierz is the loess Queen Jadwiga's Ravine. It is best to admire the panorama of Sandomierz from a ship cruising on the Vistula.

Muzeum Zamkowe w Sandomierzu /
Castle Museum in Sandomierz
ul. Zamkowa 12, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 644 57 57, www.zamek-sandomierz.pl

Dom Jana Długosza – Muzeum Diecezjalne /
Jan Długosz's House – Diocesan Museum
ul. Jana Długosza 9, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 833 26 70, www.domdługosza.sandomierz.org

Podziemna Trasa Turystyczna w Sandomierzu /
Underground Tourist Route in Sandomierz
ul. Oleśnicka 1, 27-600 Sandomierz
tel. +48 15 832 08 43, www.sandomierskiepodziemia.eu

GÓRY PIEPRZOWE I WĄWÓZ KRÓLOWEJ JADWIGI

Góry Pieprzowe liczą około 500 mln lat. Utworzono tu unikatowy w Europie rezerwat geologiczno-przyrodniczy, na terenie którego dominuje dzika róża i granatowo owocujące jałowce. Stąd też rozciąga się piękny widok na dolinę Wisły oraz Stare Miasto. Drugim cennym obiektem przyrodniczym w Sandomierzu jest głęboki, miejscami na 10 m i długi na 500 m, lessowy Wąwóz Królowej Jadwigi. To właśnie tędy, goszcząc w Sandomierzu, przechadzała się Królowa Jadwiga.

PEPPER MOUNTAINS AND QUEEN JADWIGA'S RAVINE

The Pepper Mountains are around 500 million years old. A unique (on a European scale) geological and natural reserve was created there, with abundantly growing wild rose shrubs and junipers bearing navy blue fruits. From there unfolds a beautiful view of the valley of the Vistula and the Old Town. Another valuable natural attraction of Sandomierz is the loess Queen Jadwiga's Ravine, with a depth of up to 10 m and a length of 500 m. It was the favourite walking path of Queen Jadwiga during her stays in Sandomierz.

OPATÓW

Centrum Informacji Turystycznej, Urząd Miasta i Gminy Opatów /
Tourist Information Centre, Opatów City Hall
Plac Obrońców Pokoju 34, 27-500 Opatów, tel. 15 868 13 00

Opatów – świętokrzyskie miasto skarbów, jedno z najstarszych polskich miast. Prawa miejskie zostały nadane w 1282 r. Zdziwia niezwykle bogatą historią i nieuchwytnym czarem malowniczych zaułków, uliczek i niespotykane dużym rynkiem. Miasto Kanclerza Wielkiego Koronnego Krzysztofa Szydłowieckiego kawalera Zakonu Smoka. Dzięki unikalnej lokalizacji u podnóża Gór Świętokrzyskich stanowi idealną bazę do zwiedzania innych atrakcji regionu.

Według kronik Jana Długosza to właśnie w Opatowskiej Kolegiacie mieściła się Komandoria Templariuszy sprowadzonych do Polski przez księcia Henryka Sandomierskiego.

Jednym z ciekawszych miejsc do zwiedzania jest Brama Warszawska, która była częścią systemu obronnego renesansowego Opatowa ufundowanego przez Kanclerza Szydłowieckiego.

Znajduje się tutaj również polska perła architektury romańskiej z XIII w. – Kolegiata pw. św. Marcina Biskupa – **Pomnik Historii**, która była miejscem sejmików szlacheckich Ziemi Sandomierskiej. Niezwykłym elementem budowli jest słynny Lament Opatowski.

Ponadto jest tutaj jedna z najdłuższych Podziemnych Tras Turystycznych, powstała na bazie XV wiecznego labiryntu piwnic kupieckich na 3 poziomach. Około 500 m trasę wypełniają ekspozycje dotyczące historii miasta. Opatów to też unikalny smak. Można tu zakosztować lokalnego dziedzictwa kulinarnego, degustując wino powstające w tutejszych winnicach, zasmakować w słynnych pączkach u Szarego, zakupić tradycyjne Krówki Opatowskie czy skosztować gęsinę w Miodowym Młynie.

One of the oldest Polish cities with municipal rights granted in 1282, Opatów is known as a town of treasures. It captivates visitors with its rich history and elusive charm of picturesque alleyways, narrow streets and an unusually large market square. Thanks to its unique location at the foot of the Świętokrzyskie Mountains, it is the ideal base for exploring the region's attractions.

According to the chronicler Jan Długosz, it was the Opatów Collegiate Church that was home to Knights Templar, brought to Poland by Prince Henryk Sandomierski.

The Warsaw Gate is part of the Renaissance defence system founded by Chancellor of the Crown Krzysztof Szydłowiecki, a knight of the Order of the Dragon.

A true pearl of Romanesque architecture from the 12th century, the Collegiate Church of St. Martin is famous for a precious Renaissance bas-relief known as the Opatów Lamentation.

The city boasts one of the longest underground tourist routes, based on a 15th century system of cellars situated on three levels. Stretching out over 500 metres, the route features exhibitions showing the city's history. Opatów is also a place of unique flavours. Enjoy its culinary heritage by tasting the wines of the local vineyards, the famous doughnuts from the "U Szarego" confectionery, the traditional Krówka fudge, and goose at the Miodowy Młyn restaurant.

KLIMONTÓW

Klimontów to miasteczko, którego dzieje sięgają XIII w. Wśród najcenniejszych obiektów Klimontowa należy wymienić monumentalny kościół św. Józefa ufundowany przez kanclerza Jerzego Ossolińskiego w poł. XVII w. i zbudowany według projektu Wawrzyńca Senesa. W I poł. XVIII w. powstał dominikański zespół klasztorny pod wezwaniem św. Jacka. W Klimontowie zachowała się także pochodząca z XIX w. synagoga. Tu urodził się Bruno Jasieński, właściciel Wiktor Zysman, pisarz, czołowy przedstawiciel polskiego futuryzmu.

Klimontów is a small town which has existed since the 13th century. Its most valuable historic buildings include a splendid church of St Joseph founded by the chancellor Jerzy Ossoliński in the middle of the 17th century and built according to a design by Laurence Senes. In the first half of the 17th century, the Dominican monastery complex of St Hyacinth was built. Another important building that has survived in Klimontów is a 19th-century synagogue. It is the birthplace of Bruno Jasieński (born Wiktor Zysman) – a writer and the leader of the Polish futurist movement.

KOPRZYWNICA

Koprzywnica, leżąca w dolinie rzeki Koprzywianki, swą sławę zyskała dzięki rezydującym tu niegdyś Cystersom. Ich opactwo zostało gruntownie przebudowane w XVIII wieku. Romańska świątynia posiada nadbudowane z cegły gotyckie szczyty oraz dobudowane w okresie baroku: zakrystię, kaplicę, zachodnią fasadę z kruchtą i wieżę na sygnaturkę w kształcie kielicha zwanego „kulawką”. Bardzo efektownie prezentuje się, widoczne w całym kościele, sklepienie krzyżowo-żebrowe oraz gotyckie malowidła.

Located in the valley of the Koprzywianka river, Koprzywnica owes its fame to the Cistercians who lived here in the past. Founded by Mikołaj Bogoria around 1183, their abbey was totally reshaped in the 18th century. The Romanesque temple has Gothic tops made of brick. The sacristy, the chapel, the western front with a vestibule and the cup-shaped ave-bell were added during the Baroque period. Very impressive are the Gothic frescoes and cross-ribbed vaults visible in every part of the church.

ZAWICHOST

Zawichost to miasto królewskie położone na wczesnośredniowiecznym szlaku ruskim z zachodniej Europy na wschód, usytuowane nad historyczną przeprawą przez Wisłę. Do dziś można podziwiać wzniesiony w latach 1244-1257 kościół pofranciszkański pw. św. Jana Chrzciciela. Ufundowana przez księcia Bolesława Wstydliwego świątynia wraz z klasztorem stanowiła wiano dla jego siostry księżnej Salomei, która wstąpiła do zakonu Klarysek i osiadła w Zawichoście. Był to pierwszy klasztor Klarysek w Polsce.

Located near the historical river crossing of the Vistula, which served merchants travelling from western Europe to the Russian lands in the early Middle Ages, Zawichost used to be a royal town. The former Franciscan church of St John the Baptist erected in the years 1244-1257 can be admired till today. Founded by Prince Bolesław V the Chaste, the church and the nunnery were the dowry of the prince's sister Salome, who joined the nuns of the order of St Clare and settled in Zawichost. It was the first seat of the order in Poland.

ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEŹDZIE

Zamek Krzyżtopór w Ujeździe to obecnie jedna z największych budowli w Polsce, zachowanych w stanie trwałej ruiny. Został wybudowany w latach 1621-1644 jako rezydencja magnacka Krzysztofa Ossolińskiego, wojewody sandomierskiego w stylu palazzo in fortezza. Legenda głosi, że zamek został zbudowany na wzór kalendarza i miał 4 baszty – tyle, ile jest pór roku, 12 dużych sal – tyle, ile jest miesięcy, 52 komnaty – tyle, ile jest tygodni i 365 okien – tyle, ile jest dni w roku.

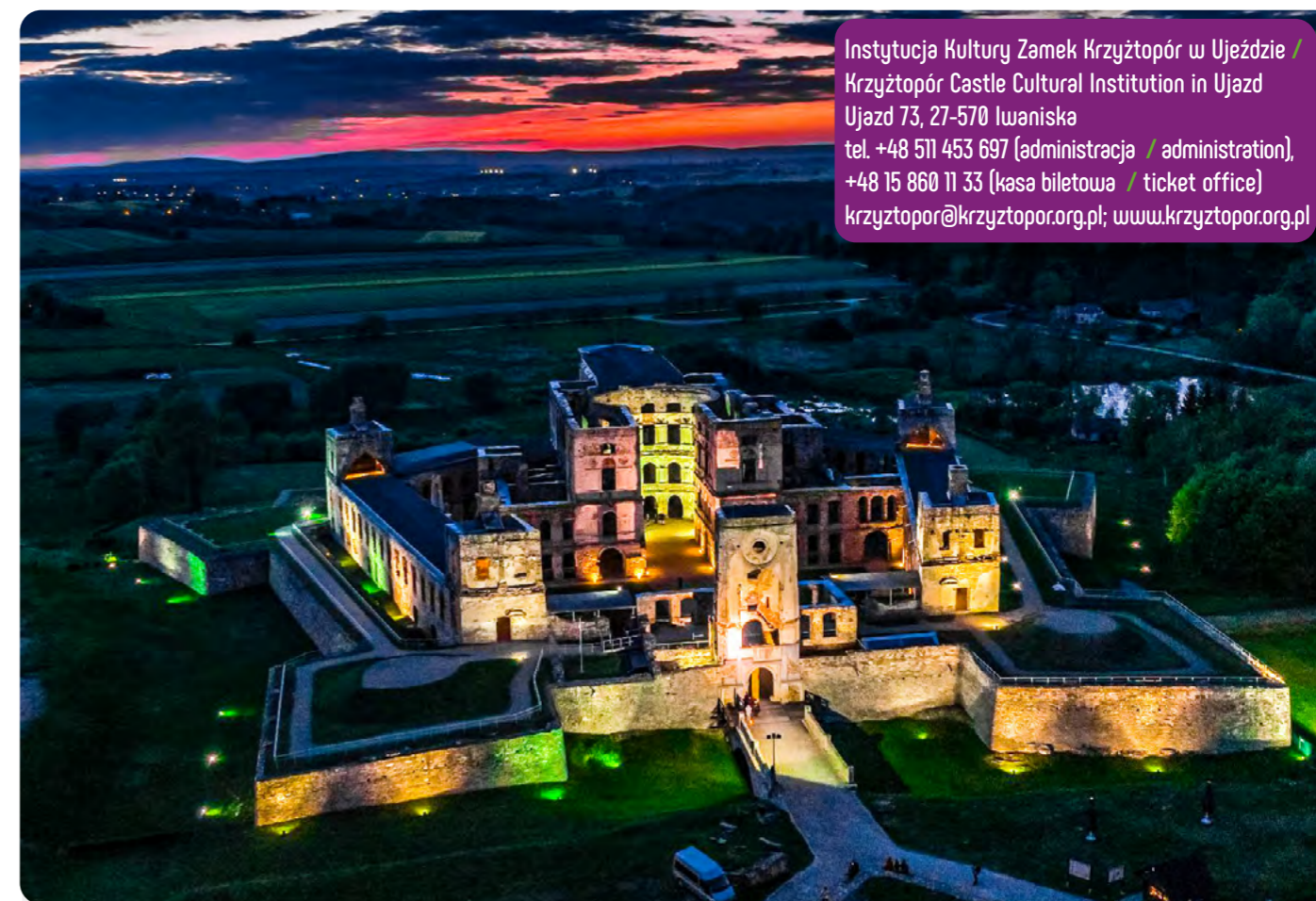
W sezonie turystycznym organizowanych jest wiele wydarzeń mających na celu popularyzowanie historii i promowanie regionu. W wybrane wieczory turyści mogą wyruszyć na spotkanie z krzyżtoporskimi duchami podczas Nocnych Zwiedzań w dwóch wersjach – standard oraz premium. Dużą popularnością cieszy się również oferta dla grup zorganizowanych w postaci warsztatów edukacyjno-artystycznych. Zamek można zwiedzać z przewodnikiem, indywidualnie lub z bezpłatną aplikacją mobilną. Na terenie obiektu znajduje się sklepik z pamiątkami i kawiarnia.

KRZYŻTOPÓR CASTLE IN UJAZD

The Krzyżtopór Castle in Ujazd is currently one of the largest constructions in Poland preserved in the state of a permanent ruin. It was built in 1621-1644 as the mansion of the magnate Krzysztof Ossoliński, the Sandomierz voivode, in the style of palazzo in fortezza. According to a legend, the castle was designed to visualise a calendar: with 4 towers – as many as the seasons, 12 ballrooms – as many as months, 52 chambers – as many as weeks, and 365 windows – as many as there are days in a year.

During the tourist season, many events are organised here to promote history and the region. On selected evenings, tourists can feel the thrill of sightseeing by night, hoping to meet ghosts. Guided tours are organised in two versions: standard and premium. The offer for organised groups in the form of educational and artistic workshops is also very popular. You can visit the castle with a guide, individually or with a free mobile app. A souvenir shop and a coffee shop are also available.

Instytucja Kultury Zamek Krzyżtopór w Ujeździe /
Krzyżtopór Castle Cultural Institution in Ujazd
Ujazd 73, 27-570 Iwaniska
tel. +48 511 453 697 (administracja / administration),
+48 15 860 11 33 (kasa biletowa / ticket office)
krzyztopor@krzyztopor.org.pl; www.krzyztopor.org.pl

Ziemia Ostrowiecka

Ziemia Ostrowiecka zajmuje malowniczy obszar nad rzeką Kamienną w północno-wschodniej części województwa. Bardzo cenne są tu obiekty związane z budownictwem przemysłowym i starożytnym górnictwem. Zabytki architektury reprezentujące style od romańskiego po klasycyzm tworząc jedyny w swoim rodzaju klimat krajobrazu kulturowego. To także niezwykle atrakcyjny przyrodniczo region z unikatowymi formami krajobrazowymi. Niedaleko Ostrowca, w Nietulisku Dużym, możemy zobaczyć ruiny hal walcowni drobnej. To pozostałości zakładu stanowiącego ostatnie ogniwo tak zwanego ciągłego zakładu fabryki żelaznych nad Kamienną. Obecnie walcownia żelaza jest cennym zabytkiem techniki, którego największą wartość stanowi kompletnie zachowany historyczny układ wodny.

OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

Ostrowiec Świętokrzyski kojarzy się przede wszystkim z przemysłem metalurgicznym. Dziś możesz tu pochodzić po parku miejskim i niewielkim zabytkowym centrum. Polecamy również zobaczyć pięknie zrewitalizowany Ostrowiecki Browar Kultury. To obiekt z duszą łączący ponad stuletnią tradycję z nowoczesnością. Dziś pod jednym dachem działalność prowadzą tu najważniejsze instytucje kultury w Ostrowcu Świętokrzyskim - Miejska Biblioteka Publiczna, Biuro Wystaw Artystycznych oraz Miejskie Centrum Kultury. Efekt tej tytanicznej pracy warto oglądać szczególnie wieczorem, gdy podświetlenie budynku rzuca na jego ściany efektowne cienie skrywające zakamarki i odsłaniające fakturę cegły. Warto przyjść tu na koncert, wystawę lub po prostu na coś pysznego w kawiarni „Zmiana Klimatu”.

Ostrowiec Świętokrzyski is mainly associated with the metal industry. Today you can walk through the town park and the small historic centre. But we especially recommend visiting the beautifully revitalised Ostrowiecki Browar Kultury. It is a building with soul, combining more than a hundred years of tradition with modernity. Today, the most important cultural institutions in Ostrowiec Świętokrzyski - the Municipal Public Library, the Artistic Exhibition Office and the Municipal Cultural Centre - operate here under one roof. The effect of this titanic work is particularly worth seeing in the evening when the illumination of the building casts spectacular shadows on its walls, and revealing numerous nooks and crannies and the texture of the bricks. It is worth coming here for a concert, an exhibition or just for something delicious at the „Changing Climate” café.

The Ostrowiec Region occupies the picturesque area of the valley of the Kamienna river in the north-eastern part of the Świętokrzyskie Province. Objects connected with industrial building and ancient mines are of particular value here. Architectural monuments representing successive styles (from Romanesque art to Classicism) create a unique climate of cultural landscape. It is also a region with unusually attractive nature and unique landscape forms. Near Ostrowiec, in Nietulisko Duże, we can see ruins of the halls of a fine section mill. These are the remains of a plant that served as the final link of the “continuous plant of iron factories” on the Kamienna river. Today the iron mill is a valuable technological monument, whose biggest value is the historic water system that has survived in its entirety.

ŻYWE MUZEUM PORCELANY W ĆMIELOWIE

Ćmielów słynie z produkowanej tu najwyższej jakości porcelany. Porcelanowe figurki ćmielowskie, są wytwarzane ręcznie z oryginalnych form z lat 60. XX w. Odniosły one ogromny, światowy sukces i szczytują się nimi galerie sztuki w Nowym Jorku, Chicago, Paryżu czy Londynie.

W 2005 roku na terenie dawnej Wytwórni Porcelany ŚWIT powstało pierwsze w Polsce Żywe Muzeum Porcelany. Podczas zwiedzania z przewodnikiem można m.in. zapoznać się z procesem ręcznej produkcji porcelany, dowiedzieć się, z czego się ją produkuje, jaka jest różnica między ceramiką a porcelaną i co wspólnego z jej wyrobem ma sok z buraka. Zwiedzający mogą wszystkiego dotknąć i spróbować. Podczas Warsztatów Porcelanowych uczestnicy mogą samodzielnie wykonać różę z masy porcelanowej lub pomalować porcelanową figurkę, kubek lub filiżankę pod okiem doświadczanego instruktora. Po zajęciach każdy zabiera swoje dzieło ze sobą.

Przy muzeum działają także Wystawa Starej Porcelany z historycznymi eksponatami, wystawy obrazów i ikon na porcelanie oraz Galeria sztuki współczesnej van Rij.

THE EXPERIENCE MUSEUM OF PORCELAIN IN ĆMIELÓW

Ćmielów is famous for the highest quality porcelain. The most recognizable are figurines created in the 1960s, contemporary they are manufactured using original models and forms. They achieved a great success all over the world, you can find them in galleries in New York, Chicago, Paris or London.

In 2005, in the building of the former “ŚWIT” Porcelain Manufactory, the Experience Museum of Porcelain in Ćmielów were created. During guided tours, you can learn about the traditional, manual methods of porcelain production and decoration. Find out the answers to such intriguing questions as: “What’s the difference between ceramics and porcelain?” or “What does beet juice have to do with the production of porcelain?” During Porcelain Workshops, you can make a porcelain rose or paint by hand a porcelain figurine, mug or cup (under instructor supervision). After classes, everyone takes their work with them.

Other attractions include the Exhibition of Old Porcelain with historical exhibits, exhibitions of paintings and icons on porcelain and the Van Rij Gallery of Contemporary Art.

Żywe Muzeum Porcelany w Ćmielowie /
The Experience Museum of Porcelain in Ćmielów
ul. Sandomierska 243, 27-440 Ćmielów
tel. +48 535 588 960 lub +48 15 861 20 21
turystyka@cmielow.com.pl
www.turystyka.cmielow.com.pl

MUZEUW HISTORYCZNO-ARCHEOLOGICZNE W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM

Ostrowieckie muzeum zaprasza na niezwykłą podróż do przeszłości. Odwiedzając oba oddziały muzeum, macie okazję poznać nie tylko dzieje ziemi ostrowieckiej, ale także tajemnice pradziejowego świata.

W Muzeum Archeologicznym i Rezerwacie Krzemionki czeka na Was trasa turystyczna ukazująca kopalnie krzemienia pasiastego sprzed 5000 lat! Krzemionkowskie podziemia są jedynym takim obiektem na świecie otwartym dla odwiedzających. Krzemionki uznano w 1994 r. za Pomnik Historii, a w 2019 r. trafiły na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO.

Warto odwiedzić także zabytkowy Pałac Wielopolskich w Częstocicach. Pałac zaprojektowany przez architekta Leandra Marconiego w stylu eklektycznym powstał pod koniec XIX w. dla Marii i Zygmunta Wielopolskich, ówczesnych właścicieli dóbr ostrowieckich. We wnętrzach oglądać można ekspozycje stałe i czasowe. Pałac otoczony jest zabytkowym parkiem o ciekawym drzewostanie. Na jego obszarze znajduje się wielokulturowe stanowisko archeologiczne.

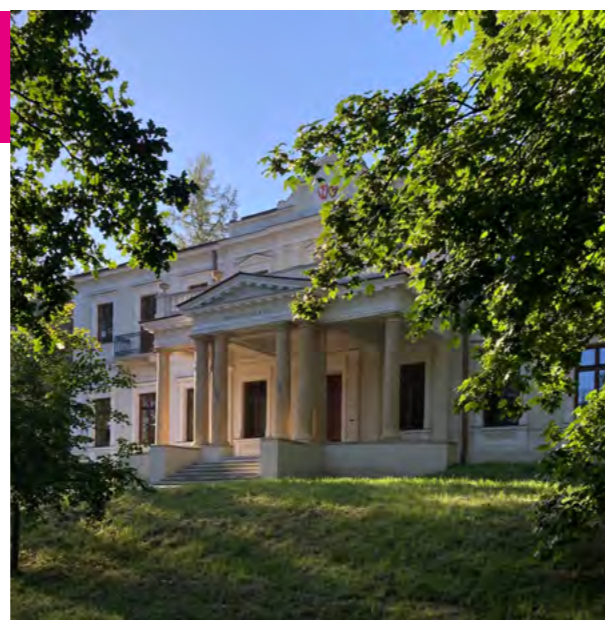

HISTORICAL AND ARCHAEOLOGICAL MUSEUM IN OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI

The Ostrowiec museum invites you on an extraordinary journey back in time. A visit to both parts of the museum gives you the opportunity to learn not only the history of the Ostrowiec land, but also the secrets of prehistory.

In the Archaeological Museum and the Krzemionki Reserve, you will find a tourist route showcasing striped flint mines from 5,000 years ago! The underground route is unique on a global scale: nowhere else in the world can you find anything quite like it open to the public. In 1994, Krzemionki was officially declared a Monument of History, and in 2019 it was listed as a UNESCO World Heritage Site.

Another site well worth visiting is the historic Wielopolski Palace in Częstocice. Designed by architect Leandro Marconi in the eclectic style, it was built in the late 19th century for Maria and Zygmunt Wielopolski, the then owners of the Ostrowiec estate. In the historic interiors, you can see permanent and temporary exhibitions. The Palace is surrounded by a historic park with an interesting tree stand. There is a multi-cultural archaeological site located within its area.

www.muzeumostrowiec.pl

Muzeum Archeologiczne i Rezerwat Krzemionki /
Archaeological Museum and Krzemionki Reserve
Sudół 135a, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. +48 41 260 55 50; sekretariat@krzemionki.info

Pałac Wielopolskich w Częstocicach /
Wielopolski Palace in Częstocice
ul. Świętokrzyska 37, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
tel. +48 669 970 489; sekretariat@muzeumostrowiec.pl

BAŁTÓW – KOMPLEKS TURYSTYCZNY

Bałtów – Kompleks Turystyczny to rodzinne miejsce pełne radości i przygody. Dzięki różnorodnym atrakcjom Bałtów jest idealnym miejscem nie tylko dla dzieci, ale również dla dorosłych. To pierwszy w Polsce park dinozaurów, gdzie staniesz oko w oko z setką stworów. W Prehistorycznym Oceanarium poznasz morski świat sprzed milionów lat, a wybierając się na Safari po Zwierzyńcu, przeżyjesz prawdziwą dziką przygodę! Rodzinnej rozrywki dostarczy wesole miasteczko, gdzie zabawa nie ma końca! Bałtów to m.in. Muzeum Jurajskie, Gondwana – kreatywny plac zabaw o tematyce paleontologicznej, Kino Emocji Cinema 5D, Rollercoaster, bajkowa Sabatówka, czyli Wioska Czarownic, element historyczny, a więc Polska w Miniaturze, nowoczesny Ośrodek Jazdy Konnej oraz pierwszy w Polsce browar tematyczny.

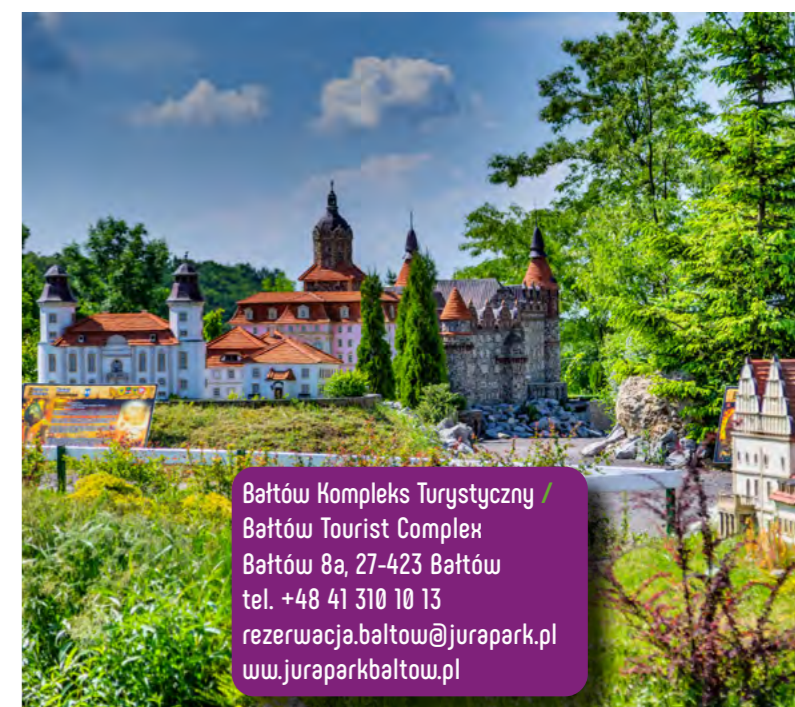
Bałtów zimą to nowoczesny ośrodek narciarski – Szwajcaria Bałtowska oferujący 5 tras zjazdowych, wypożyczalnię, szkółkę narciarską oraz naturalne, kryte lodowisko. Najmłodszy mogą odwiedzić Wioskę Świętego Mikołaja. Na terenie obiektu działa całoroczna baza noclegowa oraz punkty gastronomiczne. Zatrzymaj się na dłużej w Bałtowie – czerp radość z odkrywania!

BAŁTÓW TOURIST COMPLEX

The Bałtów Tourist Complex is a family place for fun and adventure. Thanks to its diverse attractions, it is the ideal spot for children and adults alike. The first ever dinosaur park in Poland, it allows you to stand face to face with a hundred of those spectacular creatures. In the Prehistoric Oceanarium, you'll discover the marine world of millions of years ago, while the Zoo Safari will be a true adventure among wildlife! For family fun head to the amusement park, where attractions never end! That's all? Wrong! There's also the Jurassic Museum, Gondwana - a creative playground, 5D Cinema of Emotions, a rollercoaster, the Sabatówka Village, Poland in Miniature, a modern equestrian centre, and the first theme brewery in Poland.

In winter, Bałtów turns into a modern ski resort called the Bałtów Switzerland, with five slopes, a ski rental facility, a skiing school, and a natural indoor ice-skating rink. St. Nicholas Village will surely provide excitement for the youngest visitors. All-year accommodation and food venues are located within the complex. Stay longer in Bałtów and enjoy exploring its riches!

Bałtów Kompleks Turystyczny /
Bałtów Tourist Complex
Bałtów 8a, 27-423 Bałtów
tel. +48 41 310 10 13
rezerwacja.bałtow@jurapark.pl
www.juraparkbałtow.pl

Ziemia Staszowska

Ziemia Staszowska to obszar, gdzie spotkać można wiele ciekawych krajobrazowo miejsc i interesujących architektonicznie obiektów. Ten teren to niezwykle połączenie form i kontrastów – są tu zarówno malownicze wzniesienia, jak i liczne jeziora i rzeki. To region o bardzo bogatym dziedzictwie kulturowym, pełen zamków, dworów, kościołów, ale także pełen śladów gospodarczej przeszłości. Sercem regionu jest **miasto Staszów**, dla którego najbardziej charakterystycznym elementem architektonicznym jest zabytkowy rynek z dawnymi kramnicami, pełniącymi niegdyś funkcję bliźniaczą do krakowskich sukienic. W mieście znajduje się kilka bardzo cennych zabytków m.in. kościół Św. Bartłomieja z 1343 r. wraz z renesansową kaplicą Matki Boskiej Różańcowej oraz XVIII-wieczny ratusz. Zabytkowy jest także układ architektoniczny rynku i przyległych ulic, gdzie można znaleźć przykłady dawnej architektury małomiasteczkowej i przemysłowej.

ZESPÓŁ PAŁACOWY W KUROZWĘKACH

W drugiej połowie XIV wieku w Kurozwałkach zbudowany został zamek, znany z dokumentu z 1400 roku jako castrum Curoswank. W XVIII wieku założenie mieszkalno-obronne całkowicie przekształcono w barokowo-klasycystyczną rezydencję. Turyści mogą zwiedzić wnętrza kurozwałckiego pałacu wraz z piwnicami oraz muzeum, w którym znajdują się pamiątki rodziny Popielów i galeria obrazów Józefa Czapskiego. Ponadto można skorzystać z noclegów w stylowych wnętrzach Orangerii i Oficyny. Niecodzienną atrakcją jest stado bizonów amerykańskich, które można oglądać z wnętrza wozu „safari bizon”. Miłośnicy aktywnego wypoczynku wybiorą zapewne przejażdżkę konno, rowerem, zagrają w paint-ball lub spróbują odnaleźć się wśród ścieżek kukurydzianego labiryntu. Po całonocnym zwiedzaniu na przybyłych gości czekają potrawy z bizona serwowane w pałacowej restauracji i piwa z miejscowego browaru.

Zespół Pałacowy w Kurozwałkach /
Palace Complex in Kurozwałki
ul. Zamkowa 3, Kurozwałki, 28-200 Staszów
tel. +48 15 866 72 72, 15 866 72 71
www.kurozweki.com, www.bizony.com

The Staszów Region is an area abounding in interesting landscapes and architectural objects. It represents an extraordinary combination of forms and contrasts, including picturesque hills, as well as many lakes and rivers. It is a region with a very rich cultural heritage, full of castles, manor-houses, churches as well as traces of the economic past. The heart of the region is the town of Staszów; its most characteristic architectural element is the historic market square with former tenement houses called kramnice, whose function was similar to that of the Sukiennice (Cloth Hall) in Kraków. In Staszów there are a number of very valuable monuments, including the church of St Bartholomew (1343) with a Renaissance chapel of Our Lady of the Rosary and the 17th-century town hall. The architectural layout of the Market Square and adjacent streets is also historic – it contains examples of old small-town and industrial architecture.

PALACE COMPLEX IN KUROZWĘKI

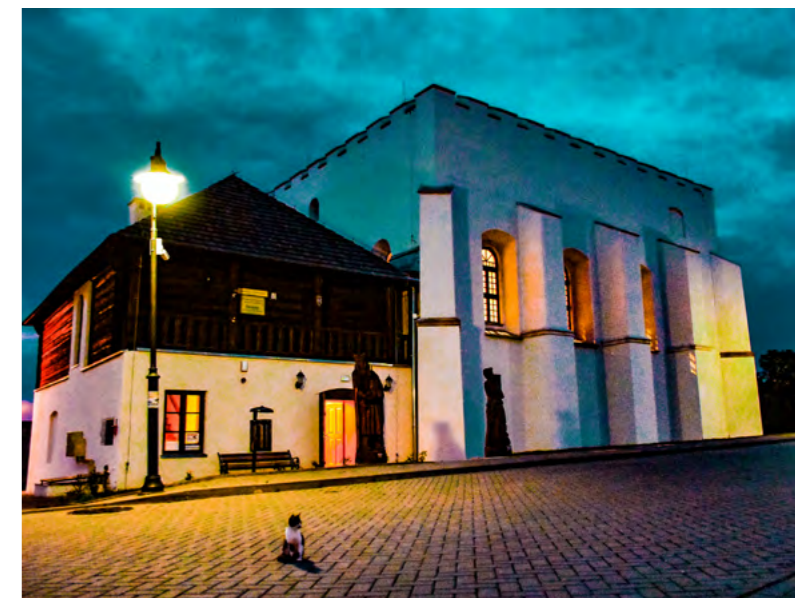
According to a document from 1400 known as castrum Curoswank, a castle was built in Kurozwałki in the second half of the 14th century. Originally erected for residential and defensive purposes, the building was eventually transformed into a splendid Baroque and neoclassical residence in the 18th century. Visitors can tour the palace interiors and its basement, as well as the museum where souvenirs of the Popiel family and a gallery of paintings by Józef Czapski are kept. They can also spend a night in the stylish interiors of the Orangerie and the Annex. An additional attraction is a herd of American bison that can be admired while touring the enclosure in a special safari bison wagon. Enthusiasts of active rest will certainly take the opportunity to ride on horseback, bike, play paintball, or try a rope slide. After a whole day of sightseeing, visitors can try bison dishes served in the palace restaurant and beers from the local brewery.

SZYDŁÓW

Miasteczko Szydłów to jeden z najciekawszych celów turystycznych w świętokrzyskim ze względu na wybitne walory historyczne. Znajduje się tu najlepiej zachowany na terenie dawnego Królestwa Polskiego pierścień kamiennych murów obronnych wraz z Bramą Krakowską z czasów Kazimierza Wielkiego, dwa XIV-wieczne kościoły, w tym jeden fundacji królewskiej. Ponadto jest tutaj również unikatowy pałac królewski wzniesiony za czasów Władysława Jagiełły. To jedyna, nieprzekształcona w późniejszych czasach, średniowieczna siedziba królów polskich, którą można oglądać do dziś. W Muzeum Zamków Królewskich znajdują się makiety zamków, doskonale odwzorowane figury wł. królów, a także najstynniejszego polskiego rycerza: Zawiszy Czarnego. Całość uzupełnia bogata warstwa multimedialna. Dodatkowo w Szydłowie można zwiedzić jedną z najstarszych synagog w Polsce (XVI w.) oraz ruiny szpitala i kościoła św. Ducha z XVII w. Miasteczko zwane jest „stolicą śliwki” ze względu na tysiące hektarów sadów rozciągających się dookoła Szydłowa.

The historic town of Szydłów is one of the most interesting tourist destinations in the Świętokrzyskie Voivodeship. It has the best preserved ring of stone defence walls in the former Kingdom of Poland, together with the Kraków Gate from the times of King Kazimierz the Great and two 14th-century churches, including one of royal foundation. The royal palace built in the days of King Władysław Jagiełło is unique. It is the only medieval residence of Polish kings you can see today which has not been remodelled in later styles. The Royal Castles Museum displays scale models of castles, perfectly rendered figures of the above-mentioned kings and of the most famous Polish knight, Zawisza Czarny. A rich multimedia layer completes the package. In addition, Szydłów is home to one of the oldest synagogues in Poland (16th century) and the ruins of the hospital and church of the Holy Spirit from the 17th century. The town is also called the “plum capital” due to the thousands of hectares of orchards stretching around Szydłów.

Punkt Informacji Turystycznej / Tourist Information Point
ul. Staszowska 12, 28-225 Szydłów, tel. +48 41 354 53 13
gck@szydlow.pl, www.odkrywaj.szydlow.pl

PUSTELNIA ZŁOTEGO LASU W RYTWIANACH

Historia klasztoru kamedułów w Rytwianach zaczyna się 27 sierpnia 1617 r. gdy Kapituła Generalna Kongregacji zatwierdziła fundację braci Tęczyńskich. Była to, po krakowskiej, druga pustelnia tego zakonu w Polsce. Przez ponad dwa wieki klasztor promieniował duchowością kontemplacyjną opartą na trzech filarach: milczeniu, modlitwie, samotności, a w burzliwych dziejach ojczyzny trwał jako opoka polskości i chrześcijańskich wartości. Po kasacie, gdy mnisi opuścili na zawsze pustelnię, klasztor podupadł materialnie, ale zachowały się najcenniejsze dzieła malarstwa, rzeźby i architektury włoskich mistrzów baroku. Obecnie, odnowiony, klasztor jako współczesna pustelnia zaprasza gości po ciszę i kontemplację wśród otaczających lasów i ogrodów, jak też pięknej barokowej świątyni, Galerii Kamedulskiej czy muzeum serialu „Czarne chmury”. Pokamedulskie cele i refektarz zapraszają zarówno osoby indywidualne, jak też grupy pielgrzymkowe i turystyczne.

Pustelnia Złotego Lasu w Rytwianach /
Golden Forest Hermitage in Rytwiany
28-236 Rytwiany, ul. Klasztorna 25
tel. + 48 15 864 77 95; www.pustelnia.com.pl

GOLDEN FOREST HERMITAGE IN RYTWIANY

The history of the monastery of the Camaldolese order in Rytwiany began on 27 August 1617, when the General Chapter of the Congregation approved the foundation of the Tęczyński brothers. That was the second hermitage of this order in Poland after the one established in Kraków. For more than two centuries, the monastery radiated contemplative spirituality based on three pillars: silence, prayer and solitude, and persisted as a stronghold of Polish identity and Christian virtues in the turbulent history of the Homeland. After the cassation of the convent, when monks left the hermitage, the financial condition of the monastery deteriorated, but the most valuable paintings, sculptures and architectural works by Italian Baroque artists have survived. Today, the renovated monastery as a modern hermitage invites visitors to find silence and contemplation both in the surrounding forests and gardens and in the beautiful Baroque temple, the Camaldolese Gallery or the museum of the TV series 'Czarne chmury' [Black Clouds]. Former Camaldolese cells and the refectory invite both individual persons and groups of pilgrims and tourists.

GOLEJÓW

Pojezierze Staszowskie, Małe Mazury czy Golejowska Wenecja to jedne z kilku określeń dla niezwykłego kompleksu kilkudziesięciu jezior i oczek wodnych położonych w Lasach Golejowskich, zaledwie 4 km od centrum Staszowa. Jednym z największych jezior jest Duży Staw o powierzchni 3,6 ha, nad którym zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe oraz baza gastronomiczna. Jezioro to jako jedyne pełni rolę kąpieliska z podziałem na brodzik i baseny oraz funkcję rekreacyjno-turystyczną z bogatą wyposażalnią sprzętu wodnego. Golejów to także raj dla wędkarzy, bowiem wokół jeziora zlokalizowanych jest kilka pomostów wędkarskich. Nie lada ciekawostką są niewielkie, przemieszczające się po jeziorach, pływające wyspy. Golejów to wymarzone miejsce na spędzenie wakacji.

The Staszów Lake Region, Little Masuria, or Golejów's Venice are only some of the terms used to define the unusual complex of a few dozen lakes and small water bodies located in the Golejów Forests, only 4 km from the centre of Staszów. One of the biggest lakes is the Big Pond with an area of 3.6 ha, on which resort centres and food outlets are located. It is the only lake which serves as a bathing place, and is divided into a wading pool and swimming pools, fulfilling a recreational & tourist function with the possibility of hiring many items of water equipment. Golejów is also a paradise for anglers, with a number of angling platforms located around the lake. Small floating islands moving across lakes are noteworthy, too. Golejów is an ideal holiday destination.

WIŚNIOWA

Kilka kilometrów od Staszowa znajduje się Wiśniowa – „wieś z sercem”. W niewielkim kościele, wybudowanym w 1680 roku przez kanclerza koronnego hrabiego Karola Tarła, w prezbiterium, za płytą wykonaną z czarnego marmuru spoczywa serce ks. Hugona Kołłątaja – wybitnego twórcy Konstytucji 3 Maja. Ciekawym zabytkiem w Wiśniowej jest także sięgający I połowy XVIII wieku pałac, na którego frontonie widnieją herby Kołłątajów z kotwicą. W jego wnętrzu znajduje się dziewiętnastowieczna klatka schodowa nawiązująca do baroku oraz portyk z sześciu kolumn tokańskich. W pałacu mieści się Izba Pamięci ks. Hugona Kołłątaja oraz jego gabinet. Można tu zobaczyć dokumenty wydane za życia sławnego Polaka oraz pogłębić wiedzę na jego temat i Konstytucji 3 Maja.

A few kilometres away from Staszów lies Wiśniowa, a place sometimes referred to as "the village with a heart". In the presbytery of a small church, built in 1680 by Count Karol Tarło, the Crown Chancellor, a black marble plaque marks the resting place of the heart of Fr. Hugo Kołłątaj – a distinguished co-author of Poland's first constitution, the Constitution of 3rd May 1791. Another interesting historical landmark in Wiśniowa is a palace dating back to the first half of the 18th century, the entrance of which is adorned with the Kołłątaj coat-of-arms featuring an anchor. Inside is a 19th-century staircase with Baroque influences, and a portico with six Tuscan columns. The palace houses the Hugo Kołłątaj Memorial Room and also his study, where visitors can see documents issued during the lifetime of this famous statesman and learn more about him and the Constitution of 3rd May.

CHAŃCZA

Doskonałe warunki do letniego wypoczynku oraz uprawiania sportów wodnych zapewnia zbiornik Chańcza na rzece Czarnej Staszowskiej. Powierzchnia lustra wody sięga tu blisko 500 hektarów, a jego głębokość wynosi średnio od 11 metrów w pobliżu tamy, do poniżej 3 m w części północnej. Co roku w okresie letnim zjeżdżają tu tłumy miłośników windsurfingu, żeglowania oraz amatorzy plażowania i słonecznych kąpeli.

Ideal conditions for summer relaxation and water sports are provided by the Chańcza reservoir on the Czarna Staszowska river. The water table area reaches almost 500 ha here, and its average depth ranges from 11 metres near the dam to below 3 metres in the northern part. Every summer, the reservoir attracts crowds of enthusiasts of windsurfing, sailing, beach recreation and sun-bathing.

Ponidzie

Ponidzie, którego kręgosłup stanowi malowniczo meandrująca rzeka Nida, ze względu na specyficzny klimat, nasłonecznienie i roślinność nazywane są świętokrzyskim stepem. Słynie ono z kolorowych lasów, urokliwych, przydrożnych figur i świątków, unikalnych zabytków oraz źródeł słynnych wód mineralnych. Obszarowo obejmuje takie historyczne miasta, jak Jędrzejów, Pińczów, Wiślica i Nowy Korczyn. To nie tylko miejsce doskonałe do aktywnego wypoczynku dla miłośników spacerów, kajakarzy, jeźdźców i lotniarzy, lecz również miejsce, gdzie odnaleźć można zdrowie. Cudowny mikroklimat, kontakt z nieskażoną przyrodą, uzdrowicielskie wody mineralne i zabiegi na najwyższym poziomie powodują, iż do słynnych miejscowości uzdrowiskowych – Busko-Zdrój i Solec-Zdrój – każdego roku, z najodleglejszych zakątków, przybywają kuracjusze, aby powrócić do zdrowia, zregenerować siły, przywrócić blask urodzie i poprawić kondycję.

The Ponidzie Region, with the picturesquely meandering Nida River forming its backbone, is called the Świętokrzyski Region Steppe due to its specific climate, sun exposure and vegetation. It is famous for colourful forests, charming roadside figures and shrines, unique monuments and springs of sulphate & salty mineral waters. Its territory encompasses a number of historical cities, such as Jędrzejów, Pińczów, Wiślica and Nowy Korczyn. This place is ideal not only for enthusiasts of active rest, such as hikers, kayakers, horse riders and hang-gliders, but also for those who want to improve their health. Thanks to their wonderful micro-climate, contact with unpolluted nature, healing mineral waters and top-level treatments, the famous Busko-Zdrój and Solec Zdrój spa towns attract patients from the most distant places, who arrive there every year to recover, regenerate their strength, refresh their beauty and improve their fitness.

PIŃCZÓW

Pińczów – serce Ponidzia, to miejscowość położona nad Nidą. Mikołaj Oleśnicki uczynił z Pińczowa ośrodek reformacji w Małopolsce. Tu, w siedzibie protestantów, dokonano pierwszego i najpiękniejszego przekładu na język polski Biblii zwanej brzeską, radziwiłłowską lub pińczowską. Od XVII w. Pińczów był stolicą ordynacji pińczowskiej. W tutejszym gimnazjum kształcił się późniejszy proboszcz Krzyżanowic i Pińczowa, współtwórca Konstytucji 3 Maja – Hugo Kołłątaj. Godne zobaczenia są: popawliński zespół klasztorny, kościół i klasztor reformatów, renesansowa synagoga, pałac Wielopolskich, Dom na Mirowie zwany drukarnią ariańską. Ze wzgórza św. Anny, na którym znajduje się wykonana według projektu Santi Gucciego kaplica kopułowa, rozpościera się widok na meandry Nidy i łąki. Sześć kilometrów od Pińczowa, w **Młodzawach Małych**, położony jest niezwykle **Ogród na Rozstajach**. Spotkać tu można istnie bajkowy krajobraz – kilkunastometrowy wodospad, jaskinię, oczka wodne oraz niezliczoną ilość kwiatów i krzewów.

Pińczów, a town situated on the Nida river, is the heart of the Ponidzie Region. In the middle of the 16th century, thanks to Mikołaj Oleśnicki, Pińczów became the main reformation centre in Małopolska. It was here, in the residence of the Protestants, known also as the Polish Brethren, that the first and most beautiful translation of the Bible into Polish, called the Brest Bible, the Pińczów Bible or the Radziwiłł Bible, was made. In the 17th century, Pińczów was the capital of the Pińczów fee tail estate (ordynacja). The local gymnasium was attended by the future parson of Krzyżanowice and Pińczów and one of the authors of the 3 May Constitution – Hugo Kołłątaj. The historic sites worth seeing include the former Pauline monastic complex, the church and monastery of the Franciscan Reformers, a Renaissance synagogue, the palace of the Wielopolski family, and the House in the Mirów District called the Arian printing house. St Anna's Hill, where a domical chapel designed by Santi Gucci is situated, gives an extensive view of the meanders of the Nida and the meadows. Six kilometres away from Pińczów, in **Młodzawy Małe**, an unusual **Garden at the Crossroads** is located. You can come across a truly marvellous landscape here: a several-metre-high waterfall, a cave, small water bodies and a countless number of flowers and shrubs.

CHROBERZ

Chroberz był własnością rodów Tęczyńskich i Tarnowskich, potem należał do ordynacji pińczowskiej Myszkowskich, a w XIX w. do Wielopolskich. Aleksander Wielopolski zlecił wybudowanie pałacu wg projektu Henryka Marconiego z przeznaczeniem na bibliotekę ordynacji.

Chroberz was originally owned by the Tęczyński and Tarnowski families, then it belonged to the Pińczów estate of the Myszkowski family, and in the 19th century it was taken over by the Wielopolski family. The palace was designed by Henryk Marconi and built upon the order of Aleksander Wielopolski, who intended to establish the library of the estate there.

WIŚLICA

Leżąca na Ponidziu Wiślica została w 990 roku wcielona przez Mieszka I do jego ziem. Niektóre źródła podają, iż księżę państwa Wiślan przyjął tu chrzest w 880 roku. Nad miasteczkiem góruje wzniesiona przez Kazimierza Wielkiego kolegiata, dziś Bazylika Mniejsza. Dzięki romańsko-gotyckiej figurze Matki Bożej zwanej Madonną Łokietkową z 1300 r. znana jest jako Sanktuarium Matki Bożej Wiślickiej. Pod posadzką gotyckiego kościoła odnaleziono relikty dwóch romańskich świątyń z XII i XIII w. oraz słynną posadzkę wiślicką tzw. Płytę Orantów datowaną na 1170 r. – unikalną w skali europejskiej. W 1347 r. w Wiślicy ogłoszono tak zwane Statuty Wiślickie – była to pierwsza polska kodyfikacja prawa. Warto tu też odwiedzić Dom Długosza z 1460 roku i gotycką dzwonicę.

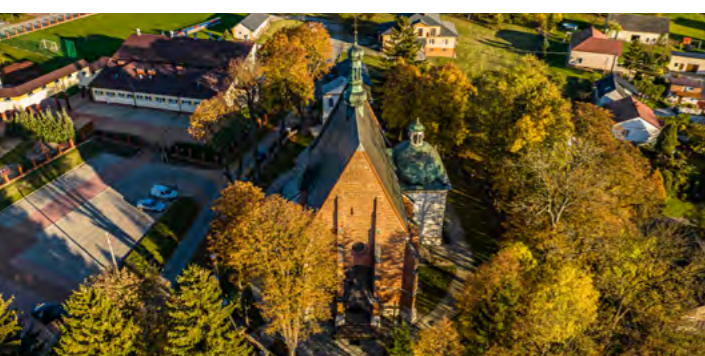
Located in the Ponidzie Region, Wiślica was incorporated into the budding Polish state by Duke Mieszko in 990. Some sources maintain that the ruler of the Vistulans converted to Christianity there in 880. The townscape is dominated by the Basilica Minor, a former collegiate church erected by Casimir III the Great. It shelters a Romanesque-Gothic figure of Our Lady known as Madonna Łokietkowa (1300). Today, the place is known as the Sanctuary of Our Lady of Wiślica. Remains of two earlier Romanesque churches from the 12th and 13th century, as well as a unique Orantów Plate, a Romanesque floor dated to 1170, were discovered beneath the floor of the Gothic church. The Wiślica Statutes, the first Polish codification of law, were issued here in 1347. Other sites worth seeing include the Długosz House built in 1460, and a Gothic belfry.

BEJSCE

W tej niewielkiej miejscowości zachowały się niezwykle cenne zabytki. Wśród nich gotycki kościół św. Mikołaja z arcydziełem polskiego manieryzmu – kaplicą Firlejów pw. Matki Boskiej, ufundowaną w latach 1594-1600 przez wojewodę krakowskiego Mikołaja Firleja. W jej wnętrzu, znajduje się niezwykle nagrobek Mikołaja Firleja i jego żony Elżbiety z Ligęzów. W XIX wieku w kaplicy Firlejów złożona została metalowa urna z sercem Marcina Badeniego, ówczesnego właściciela Bejsce, dla którego w 1802 roku naprzeciwko kościoła wzniesiono klasycystyczny pałac. Budowla swoim wyglądem zbliżona jest do warszawskiego Belwederu, stąd jej potoczna nazwa Mały Belweder.

A number of extremely valuable historic sites have survived in this village. One of them is the Gothic church of St Nicholas containing a masterpiece of Polish mannerism – the Firlej family chapel of Our Lady, which was founded by the Kraków voivode Mikołaj Firlej in the years 1594-1600. Inside the chapel, there is the unusual tombstone of Mikołaj Firlej and his wife Elżbieta from the Ligęza family. In the 19th century, a metal urn with the heart of Marcin Badeni, the then owner of Bejsce, was placed in the Firlej family chapel. In 1802, a Classicist palace was erected for Badeni in front of the church.

CHOTEL CZERWONY

Według zapisków Jana Długosza, parafia ta należy do najstarszych w Polsce. Dzięki fundacji Długosza w latach 1440-1450, stanął tu gotycki kościół. Mówi się, że świątynia ta jest „córką” kolegiaty wiślickiej, ponieważ jest niemal jej wierną mniejszą kopią. Świątynia stoi na wzgórzu z widocznymi odstąpieniami gipsowymi tzw. jaśkótczymi ogonami z grątą skalną zwaną kuchnią proboszcza. Nieopodal kościoła znajduje się rezerwat przyrody Przęślin z odstąpieniami gipsów wielkokryształicznych oraz unikalnymi gatunkami roślin.

According to the records of Jan Długosz, this parish is one of the oldest in Europe. In the years 1440-1450, thanks to Długosz's foundation, a Gothic church was erected in place of the former wooden church. This single-nave temple is said to be a "daughter" of the Wiślica collegiate church, because it constitutes its almost faithful miniature copy. The temple stands on a hill with visible uncovered gypsum fragments called dovetails and with a rock cave called the parson's kitchen. Not far from the church, there is the Przęślin nature reserve with uncovered large-crystalline gypsum fragments and unique plant species.

EUROPEJSKIE CENTRUM BAJKI W PACANOWIE

To nowoczesny, bajkowy obiekt stworzony z myślą o najmłodszych, zapraszający do wspólnej podróży przez baśniowe krainy, gdzie można spotkać Koziołka Matołkę, elfy, wróżki oraz przemierzyć Krainę Soria Moria – interaktywny labirynt ilustrujący świat baśni, legend i podań krajów Północy. Centrum Bajki to także teatr, kino 3D, księgarnia, czytelnia, zaczarowany ogród, a nawet Park Edukacyjny „Akademia Bajki”. Specjalnością Centrum są także warsztaty dla grup zorganizowanych oraz eventy i masowe imprezy, m.in. Międzynarodowy Festiwal Kultury Dziecięcej albo Zjazd Postaci Bajkowych. Centrum Bajki wie jak rozmawiać z dziećmi! Wszystkie stałe atrakcje Centrum, ze względu na duże zainteresowanie wymagają wcześniejszej rezerwacji.

EUROPEAN FAIRY TALE CENTRE IN PACANÓW

The modern marvellous building, addressed to children, during which they can meet Koziołek Matołek, elves, fairy godmothers and children have been given an opportunity to travel across the "Soria Moria" land – an interactive labyrinth illustrating the world of fairy tales and legends of Northern countries. The Fairy Tale Centre also encompasses a theatre, 3D cinema, a bookshop, a reading room, a magic garden, and even the Educational Park "Fairytale Academy". The European Fairy Tale Centre specializes in workshops for organised groups that develop creativity, small- and large-scale events, such as the International Festival of Children's Culture or the Meeting of Fairy Tale Characters. The Fairy Tale Centre knows how to talk to children! Because of significant interest, all permanent exhibitions of the Centre require prior booking.

Europejskie Centrum Bajki im. Koziołka Matołka w Pacanowie
Koziołek Matołek European Fairy Tale Centre
ul. Kornela Makuszyńskiego 1
28-133 Pacanów, tel. +48 41 376 50 79
www.centrumbajki.pl

CHMIELNIK

Z historią Chmielnika wiążą się dzieje społeczności żydowskiej, czego świadectwem jest synagoga wzniesiona prawdopodobnie w latach 1633-1634, a obecnie przekształcona w nowoczesny Ośrodek Edukacyjno-Muzealny Świętokrzyski Shtetl. Wizyta tu, to fascynujący spacer po przedwojennych uliczkach Chmielnika i wyprawa w głąb nastroju i tradycji Shtetla. Od kilku lat w Chmielniku w czerwcu odbywa się duża, cykliczna impreza Spotkania z Kulturą Żydowską.

The history of Chmielnik involves the existence of the Jewish community, which is reflected by a synagogue erected probably in the years 1633-34 and currently transformed into the modern Educational & Museum Centre Świętokrzyski Shtetl. A visit to the centre is a fascinating walk along the pre-war streets of Chmielnik and a trip into the mood and traditions of Shtetl. For the last few years, a large cyclic event entitled Encounters with Jewish Culture has been held in Chmielnik in June.

KAZIMIERZA WIELKA

Dzieje i rozwój miasta wiążą się z istnieniem miejscowego przemysłu. W centralnym miejscu Kazimierzy stoją budynki nieczynnej dzisiaj cukrowni „Łubna”, wzniesione w II połowie XIX wieku przez Karola Czeka. Ciekawym obiektem jest także stylizowana baszta z 1900 roku, gdzie znajdują się dwie ekspozycje: sprzętów użytkowych z XIX i XX wieku oraz dotycząca wykopalisk archeologicznych z terenu gminy.

The history and the development of the city are associated with the existence of the local industry. In the central place in the town there are buildings of the former sugar refinery "Łubna" built in the second half of the 19th century by Karol Czekay. Another interesting building is a stylized tower from 1900 with two exhibitions – of utility items from the 19th and 20th centuries and of archeological excavations conducted in the municipality.

BUSKO-ZDRÓJ TO MIEJSCE GDZIE ZŁAPIESZ ODDECH...

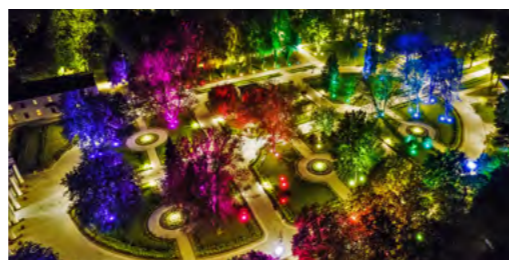
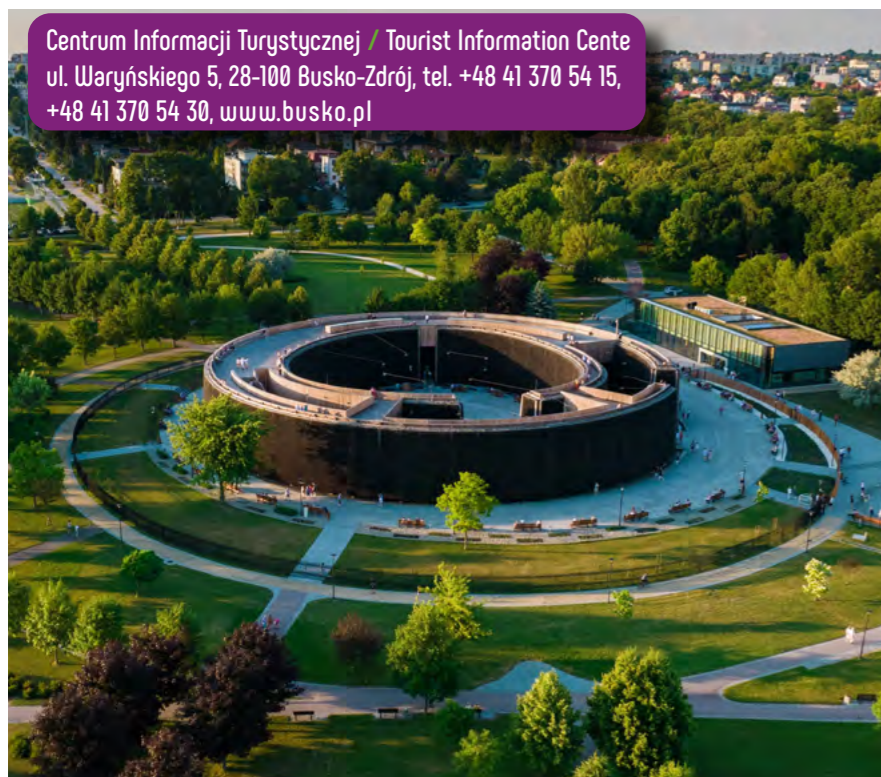
Busko-Zdrój to kurort z blisko 200-letnią tradycją. Stynący z unikalnych wód siarczkowych, której walory lecznicze są wysoko cenione w Polsce, Europie i na świecie. Każdy, kto tu zawita może liczyć na bogatą ofertę zabiegów relaksacyjnych oraz wellness, które wspierają kondycję, urodę i witalność. Piękny krajobraz, łagodny klimat oraz dostęp do infrastruktury sportowej sprawia, że Busko jest doskonałym miejscem do aktywnego wypoczynku oferując liczne atrakcje, tj.: Kompleks #TeżniaBusko nazwany „Turystyczną Perłą” województwa świętokrzyskiego, XIX-wieczny park zdrojowy, zabytki architektury, ścieżki rowerowe, pomniki przyrody, miejsca rekreacji a w nich skatepark, park linowy z licznymi atrakcjami.

Oferując właściwości wód leczniczych, opakowane w wyszukane produkty i usługi dla zdrowia i urody zapraszamy do Buska-Zdroju po zastrzyk energii!

BUSKO-ZDRÓJ IS A PLACE WHERE YOU CAN CATCH YOUR BREATH...

Busko-Zdrój is a resort with nearly 200 years of tradition. It is famous for its unique sulphide waters, whose medicinal qualities are highly appreciated in Poland, Europe and the world. Visitors can count on a wide range of relaxation and wellness treatments that support fitness, beauty and vitality. The beautiful landscape, mild climate and access to sports infrastructure makes Busko-Zdrój an excellent place for active recreation offering numerous attractions, i.e.: the #TeżniaBusko complex (a fascinating complex of saline graduation towers), dubbed the regions' "pearl of tourism", the 19th century spa park, monuments of architecture, bike paths, natural monuments as well as recreational areas, including a skate park and a rope park. Encouraging you to use the properties of medicinal waters, packed in sophisticated products and services for health and beauty, we would like to invite you to Busko-Zdrój for an energy boost!

Centrum Informacji Turystycznej / Tourist Information Centre
ul. Waryńskiego 5, 28-100 Busko-Zdrój, tel. +48 41 370 54 15,
+48 41 370 54 30, www.busko.pl

SOLEC-ZDRÓJ

Najcenniejszym bogactwem naturalnym miejscowości i podstawą kuracji są wody lecznicze - solanki siarczkowe, zawierające jony siarczkowe i wielosiarczkowe, a ponadto jony chlorkowe, bromkowe, jodkowe, borowe oraz wiele innych pierwiastków. Wykorzystywana tu do leczenia woda posiada najwyższe stężenie jonów siarczkowych (103 mg/litr) i jest najsilniejszą w Polsce i jedną z najlepszych w Europie. Leczone są tu takie schorzenia jak: reumatoidalne zapalenia oraz zwyrodnienia stawów, zeszywniające zapalenia stawów kręgosłupa, gościec tkanek miękkich, stany pourazowe, dyskopatie, zapalenie korzonków nerwowych, nerwobóle, dna moczanowa, choroby skóry, układu oddechowego i układu krążenia, zatrucia metalami ciężkimi i osteoporoza.

Do podstawowych zabiegów udzielanych w Uzdrawisku należą: kąpiele siarczkowe i kwasowęglowe oraz zawijanie w borowinę. Jest też cała gama zabiegów uzupełniających, począwszy od różnego rodzaju masażu i kąpeli po zabiegi wykorzystujące pole elektromagnetyczne.

The town's most valuable natural asset are medicinal waters – sulphide salines, containing sulphide and polysulphide ions, as well as chloride, bromide, iodide and boron ions, and many other elements. The water used here for treatment has the highest concentration of sulphide ions (103 mg/l) and is the strongest in Poland and one of the best in Europe. The conditions treated here include rheumatoid arthritis and osteoarthritis, ankylosing spondylitis, soft tissue rheumatism, post-traumatic conditions, discopathy, radiculitis, neuralgia, gout, skin diseases, respiratory diseases, cardiovascular diseases, poisoning by heavy metals and osteoporosis.

The primary treatments provided at the spa include sulphide and carbonic acid baths as well as peat wraps. There is also a range of complementary treatments, ranging from different types of massages and baths to treatments using electromagnetic fields.

BASENY MINERALNE W SOLECU-ZDROJU

Baseny Mineralne Solec-Zdrój to innowacyjny kompleks łączący w sobie rekreację oraz relaks z lecznictwem uzdrowskim i jedyne w Polsce obiekty z wysokozmineralizowaną wodą mineralną. Do dyspozycji gości jest basen rekreacyjny z atrakcjami wodnymi oraz jedyne tego typu w Polsce baseny solankowo-siarczkowe lecznicze z wodą siarczkową ze źródła Malina, a także kompleks saun ze strefą Wellness i wanną SPA. W przychodni Centrum Zdrowia można skorzystać z zabiegów z zakresu lecznictwa uzdrowskiego (kąpiele siarczkowe, borowinowe, fizykoterapia, kinezyterapia, terapia manualna, masaże).

MINERAL POOLS IN SOLEC-ZDRÓJ

Solec-Zdrój Mineral Pools are an innovative complex combining recreation and relaxation with curative treatments, and are the only facility with highly mineralised mineral water in Poland. Visitors have at their disposal a recreational swimming pool with water attractions and the only curative brine & sulphide pool in Poland with sulphide water from the Malina spring, as well as a complex of saunas with a Wellness zone and a Spa bath. The outpatient clinic of the Health Centre offers a variety of curative treatments (sulphide baths, mud baths, physiotherapy, kinesiotherapy, manual therapy, massages).

Baseny Mineralne Solec-Zdrój / Solec Zdrój-Mineral Pools
Partyzantów 18, 28-131 Solec Zdrój, tel. +48 41 377 65 65
repcja@basenymineralne.pl, www.basenymineralne.pl

Ziemia Jędrzejowska

Ziemia Jędrzejowska ma piękną i bogatą tradycję ściśle związaną z historią Polski. Przez ziemie te od dawien dawna przebiegały ważne szlaki komunikacyjne, miały tu też miejsce ważne wydarzenia historyczne. Bogata przeszłość tej ziemi to także działalność wielu wybitnych ludzi. Do najważniejszych postaci należą, m.in. Wincenty Kadłubek, Mikołaj Rej z Nagłowic, Jan Chryzostom Pasek, Stanisław Konarski.

The Jędrzejów Region has a beautiful and rich tradition that is closely connected with the history of Poland. This land has always been situated on important transport routes, and some important historical events have taken place here. The rich past of this land also includes the activity of many outstanding people. The most important of them include, among others, Wincenty Kadłubek, Mikołaj Rej of Nagłowice, Jan Chryzostom Pasek, and Stanisław Konarski.

JĘDRZEJÓW

Jędrzejów był pierwszym miejscem w Polsce, w którym osiedli cystersi, sprowadzeni przez biskupa Janika i jego brata Klemensa z rodu Gryfitów. W 1218 r. do klasztoru przybył nasz słynny kronikarz Wincenty Kadłubek. Tutaj też pracował nad „Kroniką polską” i tu zmarł w 1223 r.

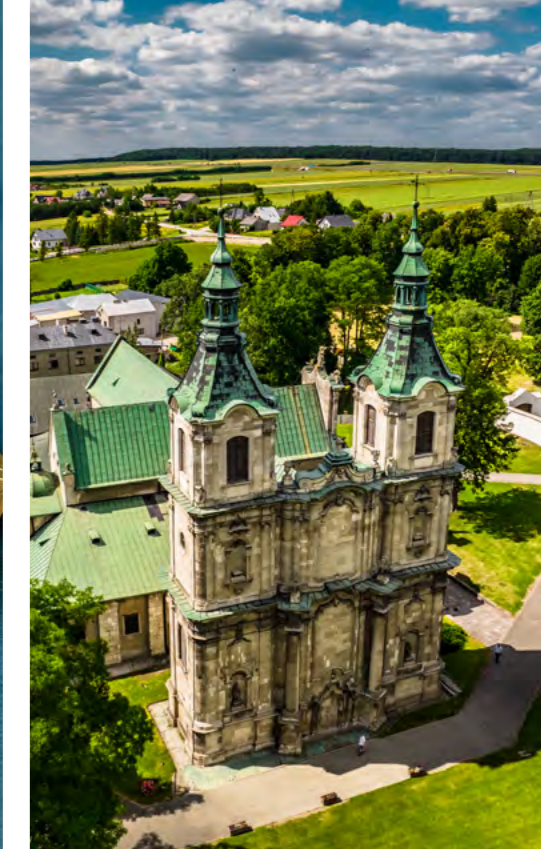
Jędrzejów słynie również z **Muzeum im. Przypkowskich**. Ekspozowane są tam zegary słoneczne i mechaniczne, a kolekcja ta zaliczana jest do trzech najcenniejszych na świecie obok zbiorów z Oxfordu i Chicago.

Stąd też można rozpocząć „retro” podróż **Ciuchcią Ponidzie**, a w pobliskich **Nagłowicach** znajduje się Dworek Mikołaja Reja z Izbą Pamięci poety.

Jędrzejów was the first place in Poland where Cistercian monks settled; they were brought here by bishop Janik and his brother Klemens from the Gryfita family. In 1218, the famous Polish chronicler Wincenty Kadłubek arrived at the monastery. Here he worked on the 'Polish Chronicle' and died in 1223.

Jędrzejów is also famous for the **Przypkowsky Clock Museum**. The museum exhibits a collection of sundials and mechanical watches, which is regarded as one of the world's three most valuable collections alongside those from Oxford and Chicago.

It can also be the starting point for a retro trip on the **Ciuchcia Express Ponidzie** train, and in the nearby village of Nagłowice there is **Mikołaj Rej's Manor-House** with a Memory Room dedicated to the poet.

DWOREK MIKOŁAJA REJA W NAGŁOWICACH

Nagłowice powszechnie kojarzone są z osobą Mikołaja Reja, ojca literatury polskiej, który od 1545 roku był tu dziedzicem wzorowo gospodarującym posiadłością. Obecnie w zbudowanym przez Kacpra Walewskiego dworku z 1798-1800 r. znajduje się izba pamięci słynnego autora słów: „A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają”. Prezentuje się tu dorobek pisarski Reja oraz obrazuje związki pisarza z Nagłowicami i znaczenie jego twórczości zarówno dla piśmiennictwa, jak i całej kultury polskiej. Jest tu wystawa reprodukcji przedstawiających życie i dorobek pisarski Reja. Bogata i różnorodna twórczość Mikołaja Reja przyniosła mu uznanie, którym jako pisarz cieszył się już za życia. Był wielokrotnym posłem na Sejm i dworzaninem królewskim. Obecnie w dworku działa również biblioteka i Punkt Informacji Turystycznej oraz pokoje gościnne. Można tutaj nie tylko zapoznać się z życiem i twórczością Mikołaja Reja, ale także bardzo dobrze wypocząć.

MIKOŁAJ REJ'S MANOR-HOUSE IN NAGŁOWICE

Nagłowice is a village commonly associated with the poet Mikołaj Rej, called the “father of Polish literature”, who owned the mansion from 1545 onwards. Today, the manor-house built by Kacper Walewski in the years 1798-1800 contains a Memory Room of the famous author of the words: “A niechaj narodowie wżdy postronni znają, iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają.” (“Let it be by all and sundry foreign nations be known that Poles are no geese – they have a language of their own.”) The room presents Rej's life and literary output and illustrates the writer's links with Nagłowice and the importance of his works both for Polish literature and Polish culture as a whole. It contains an exhibition of reproductions presenting Rej's life and literary output. The rich and varied literary output of Mikołaj Rej brought him the recognition that he enjoyed as a writer already during his lifetime. He was frequently a member of the Polish Sejm and a royal courtier. Today the manor-house contains also a library, a Tourist Information Point and guest rooms. Here you can not only learn much about the life and works of Mikołaj Rej, but also have a very good rest.

Dworek Mikołaja Reja w Nagłowicach /
Mikołaj Rej's Manor-House in Nagłowice
ul. Kacpra Walewskiego 7, 28-362 Nagłowice
tel. +48 41 381 45 70. dworekreja@wp.pl,
www.naglowice.pl

Ziemia Skarżyska

Historia Ziemi Skarżyskiej nierozdzielnie związana jest z rozwojem przemysłu. Ze względu na występujące tu bogactwa naturalne (rudę żelaza i metali kolorowych, złoża kwarcytu), na terenach tych od wieków powstawały kopalnie, huty, odlewnie, kuźnie, tworząc za czasów Stanisława Staszica Staropolski Okręg Przemysłowy.

Wyjątkowym miejscem jest **rezerwat archeologiczny Rydno**, utworzony w celu ochrony pozostałości prehistorycznych zakładów kopalnianych hematytu, funkcjonujących w zamierzonej przeszłości. W granicach rezerwatu wykryto także olbrzymie ilości wyrobów z krzemienia czekoladowego. Część znalezisk pochodzi z epoki paleolitu, mezolitu i neolitu.

W Skarżysku od 1989 roku istnieje **Sanctuarium Matki Bożej Ostrobramskiej** a w nim, jedyna w Polsce, wierna kopia wileńskiej Ostrej Bramy. W Skarżyskiej Ostrej Bramie znajdują się piękne witraże, ukazujące polskich świętych oraz sceny z życia Matki Bożej. W kaplicy - Matki Bożej jest ponad 2000 wotów złożonych przez wiernych w podziękowaniu za otrzymane łaski.

The history of the Skarżysko-Kamienna Region is inseparably connected with industrial development. Because of natural resources occurring in this area (such as iron and non-ferrous metal ores, quartzite deposits), mines, steelworks, foundries, forging shops were established here, forming the Old Polish Industrial Region in the times of Stanisław Staszic.

An exceptional place is the **Rydno archaeological reserve** which was established in order to protect the remains of prehistoric hematite mining plants that functioned in the distant past. In addition, large quantities of chocolate flint products were discovered within the reserve borders. Some of the items found date back to the Paleolithic, Mesolithic and Neolithic ages.

The Sanctuary of Our Lady of the Gate of Dawn in Skarżysko containing the only faithful copy of the Vilnius Gate of Dawn in Poland has existed since 1989. In the Skarżysko Gate of Dawn, there are beautiful stained-glass windows showing Polish saints and scenes from the life of Our Lady. In Our Lady's chapel, there are over 2,000 vota submitted by the faithful in gratitude for received graces.

ZALEWY - KAMIONKA I REJÓW

Zalew Kamionka znajduje się w centrum Suchedniowa. Na środku zalewu znajduje się wyspa stanowiąca rezerwat ptactwa wodnego i chronionych gatunków zwierząt. Przy zbiorniku działa OSiR w Suchedniowie. W jego skład wchodzi plaża, wyznaczone miejsce do kąpeli, boiska sportowe, plac zabaw dla dzieci, wypożyczalnia sprzętu sportowego oraz miejsca na grilla oraz miejsca noclegowe.

Zalew Rejów w Skarżysku-Kamiennej, położony jest wśród sosnowych lasów. To popularne miejsce rekreacji, otoczone alejkami spacerowymi i miejscami odpoczynku. Po zachodniej stronie zbiornika działa Ośrodek Wypoczynku i Rekreacji Rejów, który dysponuje plażą, miejscem wodnych zabaw dla dzieci, wieżą do skoków oraz sprzętem pływającym. W bezpośrednim sąsiedztwie ośrodka znajduje się Muzeum im. Orła Białego.

RESERVOIRS IN KAMIONKA AND REJÓW

The Kamionka Reservoir is located in the centre of Suchedniów. In the middle of the reservoir, there is an island constituting a reserve of waterfowl and protected animal species. Near the reservoir, the Sport and Recreation Centre in Suchedniów is open. It consists of a beach, a designated bathing area, sports fields, a playground for children, a sports equipment rental point, and a barbecue spot and accommodation places.

The Rejów Reservoir in Skarżysko-Kamienna is situated among pine forests. It is a popular recreation place surrounded with walking alleys and places to rest. On the western side of the reservoir, there are the premises of the "Rejów" Rest and Recreation Centre, which has a beach, an area of water games for children, a diving tower and water equipment at its disposal. In the immediate vicinity of the reservoir, there is the White Eagle Museum. On the other side of the reservoir, there is the second protected beach along with a playground.

MUZEUM IM. ORŁA BIAŁEGO W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ

Odwiedzając Góry Świętokrzyskie warto, zaplanować wizytę w Muzeum im. Orła Białego. Ekspozycja plenerowa uzbrojenia ciężkiego z okresu zimnej wojny składa się z czołgów, samolotów, transporterów opancerzonych, artylerii lufowej i raketowej. Unikatem jest kuter torpedowy ORP Odważny, który do 1986 roku pływał po Morzu Bałtyckim pod banderą polskiej Marynarki Wojennej. Udostępnione jest dla turystów wnętrze samolotu transportowego Il-14. Można wejść, zasiąść za sterami i wyobrazić sobie skomplikowaną pracę pilotów.

WHITE EAGLE MUSEUM IN SKARŻYSKO-KAMIENNA

When staying in the Świętokrzyskie Mountains, it is worth planning a visit to the White Eagle Museum. The open-air exhibition of heavy armament from the Cold War period consists of tanks, aircraft, armoured personnel carriers, tube artillery and rocket artillery. A unique item is the ORP Odważny - the only preserved cutter armed with torpedoes, which served on the Baltic Sea under the banner of the Polish Navy until 1986. The interior of an Il-14 transport aircraft has been made available to tourists. You can enter, take a seat at the controls and imagine the complicated work of pilots.

MAUZOLEUM MARTYROLOGII WSI POLSKICH W MICHNIOWIE

Mauzoleum Martyrologii Wsi Polskich w Michniowie to miejsce szczególne na mapie województwa świętokrzyskiego. W lipcu 1943 roku Niemcy dwukrotnie napadli na wieś Michniów na terenie dzisiejszej gminy Suchedniów. Zamordowali wówczas 204 osoby. Pamięć o ofiarach tamtych tragicznych wydarzeń przetrwała i w miejscu pochówku mieszkańców Michniowa powstał unikatowy w swojej architektonicznej formie kommemoratywny kompleks. Jego elementami są: mogiła, pomnik Pietà Michniowska autorstwa Wacława Staweckiego, mur i krzyże pamięci oraz budynek Mauzoleum zaprojektowany przez architekta Mirosława Nizio. We wnętrzu Mauzoleum poznamy historię polskiej wsi podczas II wojny światowej opowiedzianą z wykorzystaniem nowoczesnych form narracji muzealnych.

Muzeum im. Orła Białego / White Eagle Museum
ul. Słoneczna 90, 26-110 Skarżysko-Kamienna
tel. +48 41 25 20 231, muzeum@muzeum.biz
www.muzeum.skarzysko.pl

MAUSOLEUM OF THE MARTYRDOM OF POLISH VILLAGES IN MICHNIOŃ

The Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów is a special place on the map of Świętokrzyskie Voivodeship. In July 1943, the Nazi occupiers attacked the village of Michniów in today's Suchedniów Commune on two separate days, killing a total of 204 people. The memory of the victims of those tragic events has survived. A commemorative complex with a unique architectural form was created around the burial site of the residents of Michniów. Apart from their grave, the complex consists of a Pietà by Wacław Stawecki, a commemorative wall and crosses and the building of the Mausoleum designed by the architect Mirosław Nizio. Inside the Mausoleum, visitors will learn the history of Polish countryside during World War II, told using modern forms of museum narratives.

Mauzoleum Martyrologii wsi Polskich w Michniowie / The Mausoleum of the Martyrdom of Polish Villages in Michniów
Michniów 38, 26-130 Suchedniów, tel. +48 41 254 51 62
www.mwk.com.pl

Ziemia Starachowicka

Ziemia starachowicka - północny kraniec województwa świętokrzyskiego oraz jego środkowa część to wciąż jeszcze mało znany rejon, który skrywa wiele zaskakujących i czarujących miejsc. Kojące się z obszarem przemysłowym okolice Starachowic poszczycić się mogą niezwykłymi walorami przyrodniczymi i kulturowymi, które doskonale uzupełniają zachowane do dziś liczne zabytki poprzemysłowe, skupione wokół Świętokrzyskiego Szlaku Zabytków Techniki. Przyroda, zarówno ożywiona, jak i nieożywiona, wszechobecna jest na terenie całej ziemi starachowickiej. Ponadto liczne zbiorniki wodne latem zachęcają do plażowania i aktywnego wypoczynku. Wypożyczalnie sprzętu wodnego, place zabaw i piaszczyste plaże to tylko część atrakcji czekających na turystów przybywających nad zalewy w Brodach, Wąchocku czy Starachowicach.

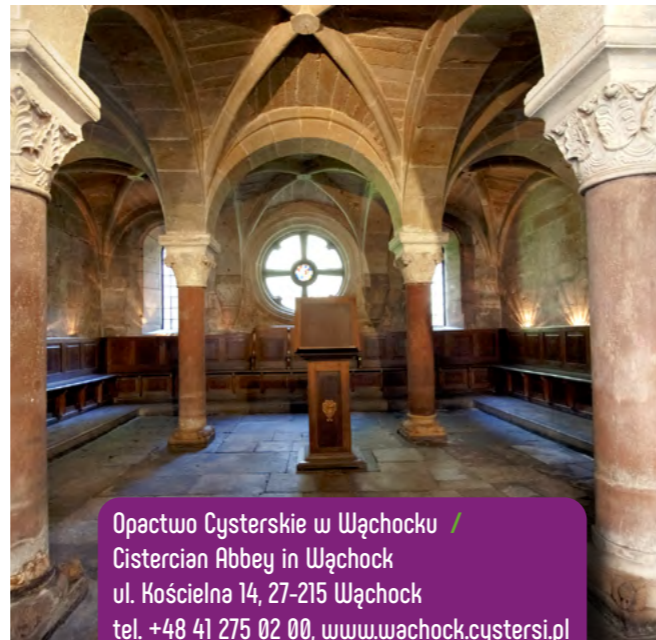
The Starachowice Land - the northern edge of the Świętokrzyskie Voivodeship and its central part are a region that is still not very well-known. However, it hides many surprising and charming places. Usually associated with post-industrial landscapes, the area around Starachowice boasts unique natural and cultural sights, perfectly complemented by numerous monuments along the Świętokrzyskie Route of Industrial Monuments. Nature, both animate and inanimate, is omnipresent in the entire area of the Starachowice Land. In the summer, beachgoers and fans of active relaxation can choose between many lakes. Water equipment rental facilities, playgrounds and sandy beaches are just a few of the attractions waiting for tourists who come to the reservoirs in Brody, Wąchock, and Starachowice.

OPACTWO CYSTERSKIE W WĄCHOCKU

Wąchock - miasteczko koło Starachowic, słynie nie tylko z dowcipów, ale przede wszystkim z opactwa cystersów sprowadzonych tu w 1179 r. z burgundzkiego opactwa Morimond. Dziś można tu podziwiać późnoromański kościół klasztorny, zbudowany na planie krzyża łacińskiego z dwubarwnych ciosów kamiennych. W krużgankach znajduje się krypta grobowa majora Jana Piwnika „Ponurego” - legendarnego dowódcy Świętokrzyskich Zgrupowań AK. Zespół Opactwa Cystersów w Wąchocku jest jednym z najważniejszych obiektów europejskich szlaków kulturowych: Szlaku Cysterskiego i Romańskiego.

CISTERCIAN ABBEY IN WĄCHOCK

Wąchock, a small town near Starachowice, is famous not only for jokes, but mainly for the abbey of Cistercian monks who were brought here from the Morimond abbey in Burgundy in 1179. A late-Romanesque church built on the Latin cross pattern of two-coloured stone blocks has survived till today. The legendary commander of the Świętokrzyskie Home Army Groups, Major Jan Piwnik alias Ponury, is buried in the crypt located in the monastery cloisters. The Cistercian Abbey Complex in Wąchock is one of the major sites of two European cultural trails: the Cistercian Trail and the Romanesque Trail.

Opactwo Cysterskie w Wąchocku / Cistercian Abbey in Wąchock
ul. Kościelna 14, 27-215 Wąchock
tel. +48 41 275 02 00, www.wachock.cystersi.pl

MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI W STARACHOWICACH

Muzeum Przyrody i Techniki w Starachowicach to jedyny w Europie zachowany w całości zakład wielkopiecowy z XIX wieku. Imponujące obiekty hutnicze to jednak niejedyna atrakcja muzealna. Nie mniej cenna jest unikatowa kolekcja samochodów marki STAR produkowanych w Starachowicach w latach 1948-2007. Wśród prezentowanych obiektów znajdują się m.in. pierwsza polska ciężarówka - Star 20, uczestnik Rajdu Paryż-Dakar - Star 266R czy replika jedynego polskiego papamobile - Star 660M2 z okresu I pielgrzymki Jana Pawła II do Polski w 1979 roku. Przyroda sąsiaduje z techniką nie tylko w nazwie. W zabytkowym „Kinie Kottownia” prezentowana jest wystawa paleontologiczna, której najważniejszym elementem jest zbiór skamieniałości - tropów zwierząt żyjących w rejonie Gór Świętokrzyskich przed 200 milionami lat. Oryginalnym śladom zwierząt towarzyszą ich „właściciele”, którzy zostali bardzo wiernie zrekonstruowani. Wielki Piec wygaszono ostatecznie w 1968 roku i od tamtej pory nie wytapia się już w nim surowki żelaza, za to dzisiaj z dużym powodzeniem wytapiamy w nim kulturę!

W Muzeum odbywa się ok. 40 różnotematycznych zdarzeń kulturalnych: wystawy, koncerty, debaty, festyny historyczne i ekologiczne.

Konieczne warto zobaczyć:

- Festiwal Nauki (wrzesień) - wydarzenie popularyzujące nauki ścisłe i przyrodnicze. W sposób szczególny kierowane do młodzieży.
- Noc Muzeów (połowa maja) - święto muzeów połączone ze zwiedzaniem obiektów w porze nocnej.
- Żelazne Korzenie (druga połowa maja) - archeologiczny piknik połączone z prezentacjami wytopu żelaza metodą starożytną.
- Festiwal Blues pod Piecem (ostatnia sobota sierpnia) - koncerty muzyczne odbywające się w postindustrialnej hali spustowej tuż pod Wielkim Piecem.
- Festyn Historyczny Od Prastłowian do Polaków (pierwsza połowa września) - warsztaty i inscenizacje poświęcone elementom życia codziennego Polaków w różnych epokach historycznych. Wydarzenie realizowane w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa.

THE NATURE AND TECHNOLOGY MUSEUM IN STARACHOWICE

The Nature and Technology Museum in Starachowice presents Europe's only surviving blast furnace complex from the 19th century. However, the historic steel works are not the only attraction of this museum. The unique collection of STAR vehicles produced in Starachowice between 1948 and 2007 is no less impressive. Among the displayed machines, you can see the first Polish lorry - the Star 20, a 6x6 participant of the Dakar Rally - the Star 266R, and a replica of the only Polish papa-mobile - the Star 660M2 from the 1979 pilgrimage of Pope John Paul II to Poland. Nature goes along technology not just in the name. The historic "Boiler-House" cinema features a palaeontology exhibition, the most important element of which is a collection of fossils and tracks of animal species which lived in the Świętokrzyskie Mountains 200 million years ago. The original animal tracks are accompanied by faithful copies of their "owners". The blast furnace was finally extinguished in 1968 and since then iron has not been produced here. But one can still have a blast while enjoying culture!

The museum holds about 40 different cultural events: exhibitions, concerts, debates, historical and ecological festivals.

Recommended events include:

- Science Festival (September) - an event popularising sciences. Specifically targeted at young people.
- Museum Night (mid-May) - a celebration of museums with night-time sightseeing.
- Iron Roots (second half of May) - an archaeological picnic combined with presentations of iron smelting using ancient methods.
- "Blues by the Furnace" Festival (last Saturday in August) - musical concerts in the post-industrial casting hall right by the blast furnace
- "From Proto-Slavs to Poles" History Festival (first half of September) - workshops and reconstructions dedicated to the everyday life of Poles in various historical periods. A European Heritage Days event.

Muzeum Przyrody i Techniki, Ekomuzeum im. J. Pazdura / The Nature and Technology Museum - Jan Pazdur Ecomuseum
27-200 Starachowice, ul. Wielkopiecową 1
(wejście główne od / main entrance from ul. Piłsudskiego 95)
tel. +48 41 275 40 83, +48 783 730 094
mpt@ekomuzeum.pl; www.ekomuzeum.pl

Ziemia Konecka

Ziemia konecka to kraina niewysokich wzgórz, których nieocenionym walorem są rozległe obszary leśne. Do największych i najbardziej znanych miejscowości turystycznych Konecczyzny należy **Sielpia** ze zbiornikiem wodnym i bogatą infrastrukturą wypoczynkowo – rekreacyjną, przyciągająca każdego lata rzesze wczasowiczów z całej Polski.

Taking its name from the town of Końskie, the Konecka Land is a picturesque area with low hills, covered with vast and valuable forest complexes. One of the largest and most famous tourist destinations in the region is the village of **Sielpia Wielka**, with its reservoir and extensive leisure and recreation infrastructure attracting crowds of holidaymakers from all over Poland every summer.

KOŃSKIE

Końskie, znane już od XI wieku, związane były z rodem Odrowążów, a od XVII wieku - Małachowskich. W mieście zachowało się jedno z ciekawszych zespołów parkowych w Polsce z tak zwaną „małą architekturą” ogrodową. Można tu zobaczyć Oranżerię Egipską, Świątynię Grecką, Domek Wnuczętów, altanę, glorię i ogrodzenia z basztami. W parku rosną liczne okazy drzew pomnikowych, wśród których zlokalizowany jest zespół pałacowy, składający się z dwóch półkolistych skrzydeł. W centrum warto zwiedzić późnogotycki kościół św. Mikołaja z przełomu XV i XVI wieku, z późnoromańskim portalem od strony południowej oraz zegarem słonecznym z 1621 roku.

Founded as early as the 11th century, the town was subsequently owned by the Odrowąż family and from the 17th century by the Małachowski family. One of Poland's most interesting parklands is well-preserved here with so-called small garden architecture. Surrounded by a wall with towers, the park contains the Egyptian Orangery, the Greek Temple, the neo-Gothic Grandchildren's House, a bower, a gloriety, as well as many listed trees, among which a palace complex with two semi-circular wings is located. In the town centre, it is worth seeing the late-Gothic collegiate church of St Nicholas, which is decorated with a late-Romanesque portal from the south and a sundial from 1621.

ZABYTKOWY ZAKŁAD HUTNICZY W MALEŃCU

W Małeńcu, położonym 24 km na zachód od Końskich, nad rzeką Czarną, zlokalizowany jest zabytkowy zespół walcowni i gwoździarni, posiadający już ponad 200-letnią historię. Latem 1787 roku odwiedził go sam król Stanisław August Poniatowski. Dziś warto tu zobaczyć między innymi hale walcowni, gwoździarnię i szpadlarnię z 1839 roku oraz unikalne maszyny i koła wodne. Wprawiane są one w ruch, o określonych godzinach, w sezonie turystycznym.

Zabytkowy Zakład Hutniczy / Old Metallurgical Plant in Maleniec
Maleniec 54, 26-242 Ruda Maleniecka
tel. +48 41 373 11 42, www.maleniec.pl

OLD METALLURGICAL PLANT IN MALEŃEC

In Maleniec, a village situated 24 km west of Końskie on the Czarna river, an over 200-year-old historic complex comprising a rolling mill and a nail making workshop is located. In the summer of 1787, it was visited by King Stanisław August Poniatowski. Today rolling mill, nail press and spade manufacturing workshops from 1839, as well as unique machines and water wheels are worth seeing here. They are set in motion at specific times during the tourist season.

Ziemia Włoszczańska

To najbardziej wysunięty na zachód obszar Regionu Świętokrzyskiego z charakterystycznymi meandrami rzek Pilicy, Czarnej Włoszczańskiej i Białej Nidy. Z krajobrazem ziemi włoszczańskiej nierozwalnie związane są urokliwe obiekty sakralne, uchodzące w skład **Szlaku Architektury Drewnianej**. To także ziemia związana z postacią hetmana Stefana Czarnieckiego.

This is the westernmost area of the Świętokrzyskie region, with characteristic meanders of the rivers Pilica, Czarna Włoszczańska and Biała Nida. The landscape is interspersed with picturesque churches, which are part of the **Wooden Architecture Route**. This also the home of Stefan Czarniecki, a 17th century nobleman, general and military commander

CZARNCZA

Czarncza to mała miejscowość niedaleko Włoszczowy, w której urodził się i został pochowany słynny hetman Stefan Czarniecki, uważany za polskiego bohatera narodowego. Jego ciało spoczywa w krypcie kościoła pw. Najświętszej Maryi Panny i św. Floriana, w sarkofagu z czerwonego piaskowca. W dobudowanej do kościoła w XIX w. kaplicy znajdują się liczne pamiątki po hetmanie, m.in. obraz z ołtarza polowego, a także obrazy przedstawiające jego wizerunek, w tym razem z ukochanym koniem. Stefan Czarniecki jest patronem szkoły podstawowej w Czarnczy. W jej siedzibie znajduje się Centrum Edukacji i Kultury im. Stefana Czarnieckiego a przed budynkiem stoi jego pomnik.

Czarncza is a small village near Włoszczową, where famous hetman Stefan Czarniecki, considered to be one of the greatest Polish national heroes, was born and buried. His body rests in the crypt of the Assumption of the Blessed Virgin Mary and St. Florian church, in a sarcophagus made of red sandstone. In a chapel, added to the church in the 19th century, there are numerous reminders of the hetman, including a painting from a field altar, as well as paintings depicting Czarniecki with his beloved horse. Stefan Czarniecki is the patron of a primary school in Czarncza. In the school building there is a hall of memory dedicated to the hetman, and in front of it there is a monument of the hetman.

PODRÓŻUJ Z POLREGIO S.A

Świętokrzyski Zakład POLREGIO w Kielcach realizuje kolejowe przewozy pasażerskie w oparciu o dziesięcioletnią umowę zawartą z Marszałkiem Województwa Świętokrzyskiego i Śląskiego. Każdego dnia obsługujemy przejazdy ponad 100 pociągów, które zatrzymują się na ponad 70 stacjach i przystankach osobowych województwa świętokrzyskiego.

Uruchamiane przez nasz Zakład pociągi kursują na odcinkach:
 Kielce – Skarżysko Kamienna – Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski,
 Kielce – Włoszczowa – Częstochowa,
 Kielce – Busko Zdrój,
 Kielce – Sędziszów – Kraków Główny/ Katowice,
 Skarżysko-Kamienna – Opoczno – Tomaszów Mazowiecki – Łódź Kaliska (od grudnia 2021).

Podróżni mogą korzystać z lokalnych ofert promocyjnych takich jak:
Bilet Świętokrzyski (na terenie województwa świętokrzyskiego),
Tani Bilet (na odcinku Kielce – Częstochowa),
Połączenie w dobrej Cenie w relacjach Kielce – Kraków, Ostrowiec Świętokrzyski – Kraków,
Taryfa Górską (na odcinku Sędziszów – Katowice) poza województwem,
Bilet dobrych relacji (na odcinku Skarżysko-Kamienna – Opoczno).

„Bilet Świętokrzyski” można nabyć na przejazdy w pociągach kategorii REGIO uruchamianych przez POLREGIO w dowolnych relacjach na obszarze województwa świętokrzyskiego, ograniczonych stacjami: Sandomierz, Skarżysko-Kamienna, Żeliszawice, Klimontów, Busko-Zdrój. Według oferty wydawane są bilety w ramach taryfy normalnej oraz z ulgami ustawowymi – jednorazowe odcinkowe miesięczne imienne.

Według oferty „Tani Bilet” na odcinku Kielce – Częstochowa wydawane są bilety normalne i z ulgami ustawowymi – bilety jednorazowe i odcinkowe miesięczne.

Oferujemy dogodne możliwości zakupu biletów:

- w kasach biletowych,
- w automatach biletowych,
- u obsługi pociągu,
- na stronach polregio.pl i e-podróżnik.pl,
- za pośrednictwem aplikacji mobilnej mPOLREGIO oraz aplikacji mobilnej SkyCash.

Systematycznie modernizujemy nasz tabor i konsekwentnie realizujemy etapy zakupu nowych pojazdów. We współpracy z Urzędem Marszałkowskim zwiększamy też częstotliwość połączeń na wybranych trasach. Można zaobserwować wiele pozytywnych zmian, takich jak nowoczesne klimatyzowane pociągi, a także rozszerzenie oferty przewozowej i uruchamianie nowych połączeń np. w relacji Kielce – Busko-Zdrój.

Dla wygody naszych Podróżnych uruchomiliśmy bezpłatną nowoczesną aplikację POLREGIO na smartfony do instalacji w systemie operacyjnym Android i iOS, umożliwiającą zakup biletów online.

Bieżące wiadomości i informacje można również znaleźć na naszym blogu. Aplikacja oraz serwis tworzą razem wygodny, internetowy system sprzedaży biletów – www.bilety.polregio.pl.

Podróż pociągiem w celach turystycznych po województwie świętokrzyskim najlepiej połączyć z podróżą rowerem za rozsądną cenę. POLREGIO jest przyjazne stowarzyszeniom rowerowym, dla których ułatwiamy organizację rajdów rowerowych.

POLREGIO S.A. Świętokrzyski Zakład w Kielcach /
 ul. Henryka Sienkiewicza 78, 25-501 Kielce
 tel. +48 782 555 700; www.polregio.pl

TRAVEL WITH POLREGIO S.A

The local POLREGIO branch in Kielce operates rail passenger services based on ten-year contracts concluded with the authorities of the Świętokrzyskie and Śląskie Voivodships. Every day we are responsible for the circulation of about 100 trains, which stop at over 70 stations and railway stops in the Świętokrzyskie Voivodeship.

The trains serve the following connections:
 Kielce – Skarżysko Kamienna – Starachowice – Ostrowiec Świętokrzyski,
 Kielce – Włoszczowa – Częstochowa,
 Kielce – Busko Zdrój,
 Kielce – Sędziszów – Kraków Główny/ Katowice,
 Skarżysko-Kamienna – Opoczno – Tomaszów Mazowiecki – Łódź Kaliska (since December 2021).

Travellers can take advantage of local promotional offers such as:
Bilet Świętokrzyski (“Świętokrzyski Ticket”, within the Świętokrzyskie Voivodeship),
Tani Bilet (“Cheap Ticket”, Kielce – Częstochowa),
Połączenie w Dobrej Cenie (“Good Price Connection”, Kielce – Kraków, Ostrowiec Świętokrzyski – Kraków),
Taryfa Górską (“Mountain Fare”, Sędziszów – Katowice) outside the voivodeship,
Bilet Dobrych Relacji (“Good Relations Ticket”, Skarżysko-Kamienna – Opoczno).

The “Świętokrzyski Ticket” can be purchased on journeys in the REGIO category, run by POLREGIO, on any connection in the Świętokrzyskie Voivodeship, within an area bordered by the stations Sandomierz, Skarżysko-Kamienna, Żeliszawice, Klimontów, and Busko-Zdrój. Within this offer, tickets are issued at the regular price and with eligible discounts.

The “Cheap Ticket” fare, operating between Kielce and Częstochowa, includes regular and discounted tickets, both for a single journey and monthly passes.

For your convenience, tickets can be purchased:

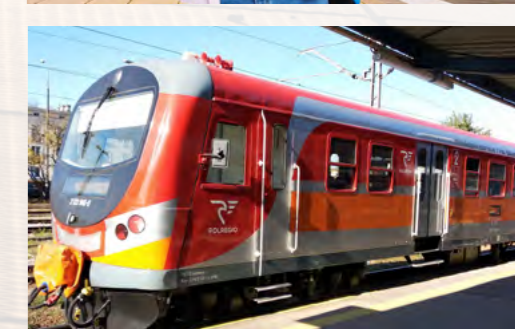
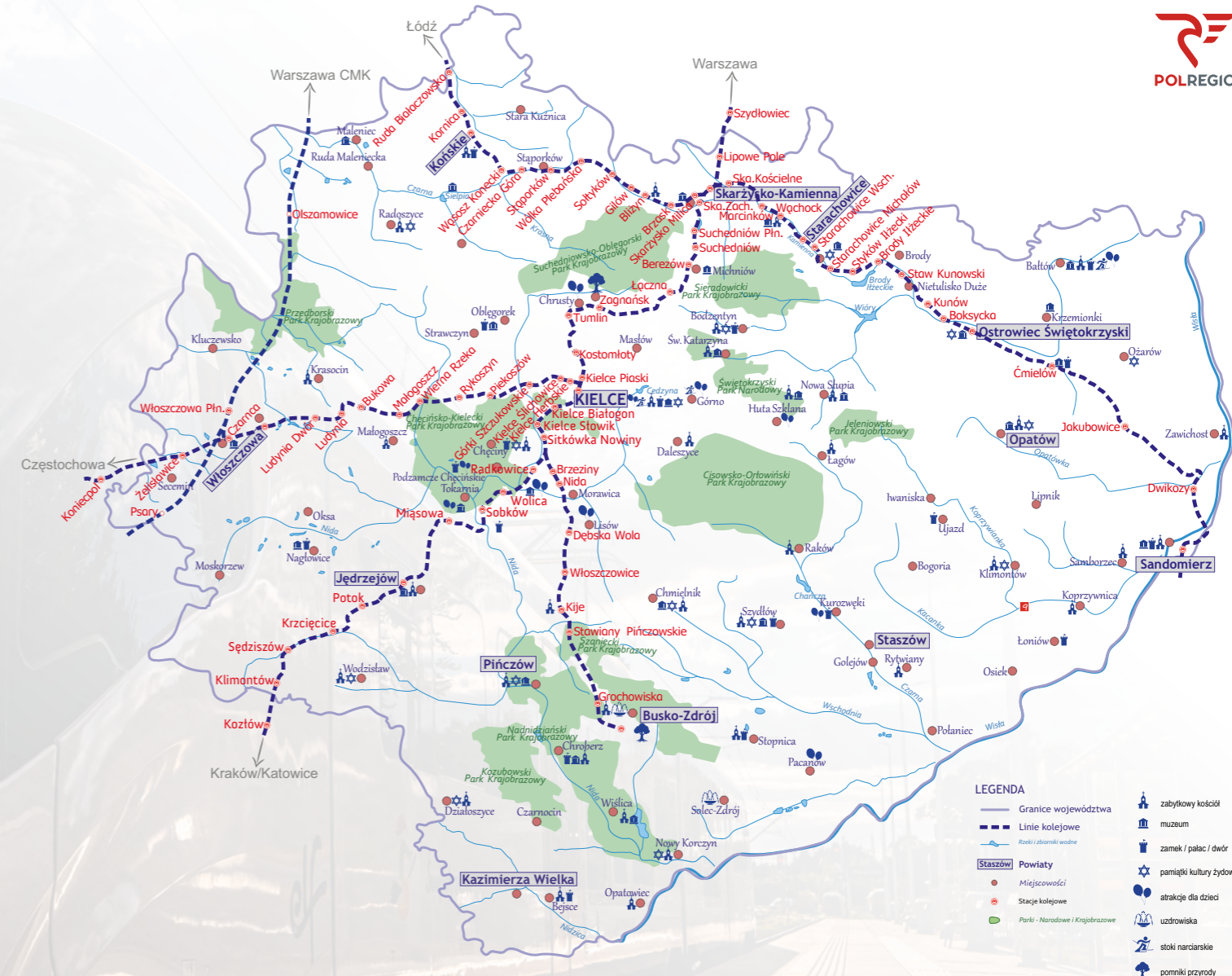
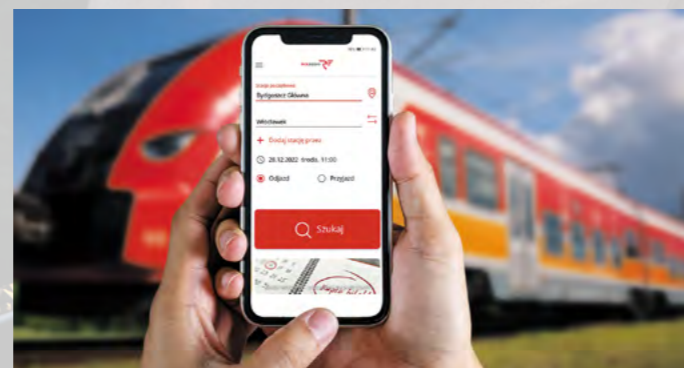
- at ticket counters,
- from ticket machines,
- from train personnel,
- online at polregio.pl and e-podróżnik.pl,
- via the mPOLREGIO and the SkyCash mobile apps.

We are systematically upgrading our trains and consistently implementing purchases of new vehicles. In cooperation with the Marshal's Office, we are also increasing the frequency of connections on selected routes. There are many positive developments, such as modern air-conditioned trains, as well as the expansion of our transport offer and the launching of new connections, e.g. Kielce – Busko-Zdrój.

For the convenience of our customers, we have launched a free, state-of-the-art POLREGIO app for Android and iOS smartphones to purchase tickets online. You can also find current news and information on our blog.

Together, the app and the service create a convenient web-based ticket sales system – www.bilety.polregio.pl.

For tourists, travel by train in the Świętokrzyskie Voivodeship is best combined with bicycle travel at a reasonable price. POLREGIO is bicycle-friendly, facilitating the organisation of bike rallies for cycling associations.

str. 14 page 14

PARK ROZRYWKI I MINIATUR SABAT KRAJNO
SABAT KRAJNO AMUSEMENT AND MINIATURE PARK

str. 15 page 15

OSADA ŚREDNIOWIECZNA W HUCIE SZKLANEJ
SABAT KRAJNO AMUSEMENT AND MINIATURE PARK

str. 17 page 17

ARS OLD CAR – MUZEUM MOTORYZACJI W WOLICY KOŁO CHĘCINY
ARS OLD CAR – AUTOMOTIVE MUSEUM IN WOLICA NEAR CHĘCINY

str. 19 page 19

CENTRUM NAUKI LEONARDO DA VINCI / DWÓR STAROSTÓW CHĘCIŃSKICH
LEONARDO DA VINCI SCIENCE CENTRE / MANOR OF THE CHĘCINY STAROSTS

str. 25 page 25

OPATÓW

str. 27 page 27

ZAMEK KRZYŻTOPÓR W UJEŹDZIE
KRZYŻTOPÓR CASTLE IN UJAZD

str. 29 page 29

ŻYWE MUZEUM PORCELANY W ĆMIELOWIE
THE EXPERIENCE MUSEUM OF PORCELAIN IN ĆMIELÓW

str. 30 page 30

MUZEUM HISTORYCZNO-ARCHEOLOGICZNE W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYŻSKIM
HISTORICAL AND ARCHAEOLOGICAL MUSEUM IN OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYŻSKI

str. 31 page 31

BAŁTÓW – KOMPLEKS TURYSTYCZNY
BAŁTÓW TOURIST COMPLEX

str. 33 page 33

SZYDŁÓW

str. 40 page 40

BUSKO-ZDRÓJ

str. 47 page 47

MUZEUM PRZYRODY I TECHNIKI W STARACHOWICACH
MUSEUM OF NATURAL HISTORY AND TECHNOLOGY IN STARACHOWICE

str. 50 page 50

PODRÓŻUJ Z POLREGIO S.A
PODRÓŻUJ Z POLREGIO S.A